

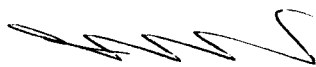
การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหาร
ส่วนตำบลทรายขาว อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี

แพรวศรี ถ้อยคำ

งานนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน
วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา
มิถุนายน 2558
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

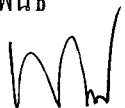
อาจารย์ผู้ควบคุมงานนิพนธ์ และคณะกรรมการสอบงานนิพนธ์ ได้พิจารณางานนิพนธ์
ของ แพรวศรี ถ้อยคำ ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต ของมหาวิทยาลัยบูรพาได้

อาจารย์ผู้ควบคุมงานนิพนธ์

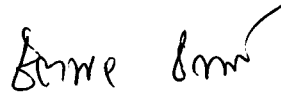

.....อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(อาจารย์พรเทพ นามกร)

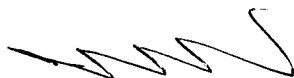
คณะกรรมการสอบงานนิพนธ์

.....ประธาน
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พงษ์เสฐียร เหลืองอลงกต)

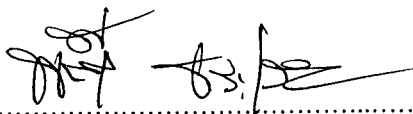

.....กรรมการ
(อาจารย์ชิตพล ชัยมะตัน)

.....กรรมการ
(อาจารย์พรเทพ นามกร)

วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจอนุมัติให้รับงานนิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต ของมหาวิทยาลัยบูรพา

..... คณบดีวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พจน์ ธีระเสนา)

วันที่ 6 เดือนมิถุนายน พ.ศ. 2558

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายขาว อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาจากหลายท่านที่ได้อนุเคราะห์ให้ความช่วยเหลืออย่างดียิ่ง โดยเฉพาะอาจารย์พรเทพ นามกร ในฐานะที่ปรึกษางานนิพนธ์ ที่ได้ให้คำแนะนำในการคัดเลือกเรื่องที่ศึกษาและการตรวจทาน ตลอดจนให้คำชี้แนะ แก่ไข นายเจษฎา จันทบูรานันท์ นายกองกิจการบริหารส่วนตำบลทรายขาว และนายกัมพล ชำนาญเวช ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลทรายขาว ที่คอยให้คำแนะนำเกี่ยวกับรายละเอียดของการพัฒนาท้องถิ่น ส่งผลให้การศึกษาสำเร็จลุล่วงด้วยดี ผู้ศึกษารู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของท่าน และขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ ที่นี้

การศึกษางานนิพนธ์ครั้งนี้จะสำเร็จลงไม่ได้ หากขาดความร่วมมือจากประชาชนตำบลทรายขาวที่ตอบแบบสอบถามการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายขาว อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี ทำให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์ครบถ้วน ผลการศึกษาเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายขาว ตลอดจนผู้ที่มิได้เอ่ยนาม ณ ที่นี้ ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการดำเนินงานนิพนธ์ครั้งนี้ ผู้ศึกษาขอขอบพระคุณไว้ ณ ที่นี้เป็นอย่างยิ่ง

แพรวศรี ถ้อยคำ

56930109: สาขาวิชา: การจัดการภาครัฐและภาคเอกชน; ปร.ม. (การจัดการภาครัฐและภาคเอกชน)

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วม/ การพัฒนาท้องถิ่น

แพรวศรี ถ้อยคำ: การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายขาว อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี (PEOPLE'S PARTICIPATION IN LOCAL DEVELOPMENT OF SAI KHAO SUB-DISTRICT ADMINISTRATIVE ORGANIZATION OF SOI DAO DISTRICT IN CHANTHABURI) อาจารย์ผู้ควบคุมงานนิพนธ์: พรเทพ นามกร, ปร.ม. 81 หน้า. ปี พ.ศ. 2558.

การศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายขาว อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายขาว อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี และเพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายขาว อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา และ อาชีพ ใน 4 ด้าน คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล จำแนกตาม ตัวแปรอิสระ โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับประชาชนหัวหน้าครัวเรือนหรือตัวแทนครัวเรือนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลทรายขาว อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี จำนวน 348 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบ t-test และวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA)

ผลการวิจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายขาว อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี ในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย โดยเมื่อแยกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ อยู่ในระดับมาก เป็นอันดับแรก รองลงมาคือ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ อยู่ในระดับมาก ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ อยู่ในระดับน้อย และอันดับสุดท้ายคือ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล อยู่ในระดับน้อย

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ การศึกษา อาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายขาว อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

56930109: MAJOR: PUBLIC AND PRIVATE MANAGEMENT; M.P.A.

(PUBLIC AND PRIVATE MANAGEMENT)

KEYWORDS: PARTICIPATION/ LOCAL DEVELOPMENT

PRAEWSRI TOYKHAM: PEOPLE'S PARTICIPATION IN LOCAL DEVELOPMENT OF SAI KHAO SUB-DISTRICT ADMINISTRATIVE ORGANIZATION OF SOI DAO DISTRICT IN CHANTHABURI PROVINCE. ADVISOR: PORNTHEP NAMAKORN, M.P.A. 81 P. 2015.

The purposes of the research were to study people's participation in local development of Sai Khao Sub-district Administrative Organization of Soi Dao District in Chanthaburi Province and to compare the participation in local development of people classified into gender, age, education and occupation. The four aspects of participation included decision making, operation, gained benefits and evaluation and these four aspects of participation were considered independent variables. Questionnaires were used as the instrument for data collection. The data were collected from the chief or representative of each household. Consequently, there were 348 people in the sample group. The statistics used for data analysis consisted of percentage, mean, standard deviation, t-test, and One-way ANOVA.

The findings revealed that people generally had low level of participation in local development of Sai Khao Sub-district Administrative Organization of Soi Dao District in Chanthaburi Province. When each aspect was analyzed, it was found that the participation concerning gained benefits was at the high level and it ranked the first. This was followed by the participation concerning decision making which was also at the high level. The participation concerning operation was at the low level. Participation concerning evaluation ranked the last and it was at the low level.

From hypotheses testing, it was found that people with different gender, age, education level and occupation had difference in the participation in local development of Sai Khao Sub-district Administrative Organization of Soi Dao District in Chanthaburi Province at the statistical significance level of .05.

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
สารบัญ	ฉ
สารบัญตาราง	ช
สารบัญภาพ	ฌ
บทที่	
1 บทนำ	
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	4
สมมติฐานการวิจัย	5
ขอบเขตการวิจัย	5
นิยามศัพท์เฉพาะ	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	6
2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	7
แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม	7
แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาท้องถิ่น.....	22
ข้อมูลทั่วไปขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายขาว	25
ยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบล ทรายขาว.....	29
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	32
3 วิธีดำเนินงานวิจัย	43
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	43
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	45
การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ	45

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	46
การวิเคราะห์ข้อมูล	46
เกณฑ์การแปลผล	47
4 ผลการวิจัย	49
ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	49
ตอนที่ 2 วิเคราะห์การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น ขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายขาว อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี	51
ตอนที่ 3 การทดสอบสมมติฐาน	57
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	67
สรุปผลการวิจัย.....	67
อภิปรายผล	68
ข้อเสนอแนะ.....	71
บรรณานุกรม	73
ภาคผนวก	77
ประวัติย่อของผู้วิจัย	81

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
2-1 เปรียบเทียบทฤษฎีการมีส่วนร่วม.....	19
2-2 จำนวนครัวเรือน และจำนวนประชากรแยกตามหมู่.....	26
2-3 รายรับ-รายจ่ายประจำปีงบประมาณ	29
3-1 จำนวนกลุ่มตัวอย่างของประชาชนที่มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายขาว อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี	44
4-1 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามข้อมูลทั่วไป	49
4-2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายขาว อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี ในภาพรวมรายด้าน	51
4-3 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายขาว อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ.....	52
4-4 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายขาว อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ.....	53
4-5 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายขาว อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี ด้านการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์.....	54
4-6 จำนวน ร้อยละค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความพึงพอใจของประชาชนต่อคุณภาพการให้บริการงานสวัสดิการและสังคมขององค์การบริหารส่วนตำบลเขาชะเมา อำเภอเขาชะเมา จังหวัดระยอง โดยภาพรวม	56
4-7 การเปรียบเทียบเพศกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายขาว อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี	57
4-8 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายขาว อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี กับอายุ.....	58

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
4-9 การวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของการมีส่วนร่วม ของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายขาว อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี กับอายุ.....	58
4-10 การวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่ (Post hoc) ของค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายขาว อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี ภาพรวมอายุ.....	59
4-11 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา ท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายขาว อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี กับ ระดับการศึกษา	60
4-12 การวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของการมีส่วนร่วมของ ประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายขาว อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี กับระดับการศึกษา.....	61
4-13 การวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่ (Post hoc) ของค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายขาว อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี ภาพรวมระดับการศึกษา	62
4-14 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา ท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายขาว อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี กับอาชีพ.....	63
4-15 การวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของการมีส่วนร่วม ของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายขาว อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี กับอาชีพ.....	64
4-16 การวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่ (Post hoc) ของค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายขาว อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี ภาพรวมอาชีพ.....	64
4-17 สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน	66

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1-1 กรอบแนวคิดในการวิจัย	4
2-1 วงจรการมีส่วนร่วมตามแนวคิดของ Cohen & Uphoff	13

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 หมวด 5 ว่าด้วยแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ ส่วนที่ 10 ได้กำหนดแนวนโยบายด้านการบริหารงานต่อประชาชน และหมวด 14 ว่าด้วยการปกครองส่วนท้องถิ่นได้บัญญัติไว้ชัดเจนให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารราชการแผ่นดินเพิ่มมากขึ้น ได้แก่ การส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น ส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจทางการเมือง การวางแผนพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคม ตลอดจนมีสิทธิอำนาจในการควบคุม การใช้อำนาจรัฐทุกระดับ ส่งเสริมความเสมอภาคของหญิงและชาย เสริมสร้างและพัฒนาความเป็นปึกแผ่นของครอบครัวและความเข้มแข็งของชุมชน ประชาชนในท้องถิ่นมีสิทธิ มีส่วนร่วมในการบริหารกิจการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและกำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในท้องถิ่น โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องจัดให้มีวิธีการเข้ามีส่วนร่วมของประชาชนด้วย และการพัฒนาประเทศตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 -2554) มีเป้าหมายในการพัฒนาแบบบูรณาการที่เป็นองค์รวมที่มีคนเป็นศูนย์กลางการพัฒนาต่อเนื่องและให้ความสำคัญต่อการรวมพลังสังคมทุกภาคส่วนให้มีส่วนร่วมดำเนินการทุกขั้นตอนของการพัฒนาพร้อมทั้งสร้างเครือข่ายการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การพัฒนาสู่การปฏิบัติ รวมทั้งการติดตามตรวจสอบผลการดำเนินการตามแผนอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) มีเป้าหมายเพื่อมุ่งไปสู่สังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ด้วยความเสมอภาค เป็นธรรม และมีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลง การปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ได้บัญญัติไว้ในส่วนที่ 10 แนวนโยบายด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน มาตรา 87 ได้กล่าวว่า “ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น” รวมถึงมาตรา 287 ได้กล่าวว่า “ประชาชนในท้องถิ่นมีสิทธิมีส่วนร่วมในการบริหารกิจการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องจัดให้มีวิธีการที่ให้ประชาชนมีส่วนร่วมดังกล่าวไว้ด้วย” แสดงให้เห็นว่ารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยได้ให้ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน (ถวิลวดี บุรีกุล, 2552)

องค์การบริหารส่วนตำบลทรายขาว เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ได้รับการยกฐานะจากสภาตำบลเป็นองค์การบริหารส่วนตำบล ตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.2537 แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 6) พ.ศ. 2552 และตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 มาตรา 16 กำหนดให้องค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจหน้าที่ จัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นตนเอง และต้องส่งเสริมการมีส่วนร่วมของราษฎรในการพัฒนาท้องถิ่น และได้กำหนดให้องค์การบริหารส่วนตำบลต้องเป็นแกนกลางในการเสริมสร้างความเข้มแข็งแก่ชุมชน มีหน้าที่สนับสนุนเวทีประชาคม หมู่บ้าน ตำบล ชุมชน และส่งเสริมบทบาทหน้าที่ของประชาคมชุมชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการพัฒนาของตนเอง อีกทั้งกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย ได้เน้นให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกแห่ง บริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล (Good governance) ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 องค์ประกอบของหลักธรรมาภิบาล มีองค์ประกอบ 6 ประการ คือ 1. หลักนิติธรรม การบริหารงานให้เป็นไปโดยชอบด้วยกฎหมาย ระเบียบ มีใจตามอำเภอใจ หรืออำนาจของตัวบุคคล 2. หลักคุณธรรม การยึดถือในความถูกต้องดีงาม จะต้องปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต มีระเบียบวินัยและเป็นตัวอย่างที่ดีแก่ประชาชน 3. หลักความโปร่งใส การสร้างความไว้วางใจ จะต้องเปิดเผยข้อมูลข่าวสารอย่างตรงไปตรงมา ประชาชนเข้าถึงข่าวสารได้สะดวก และพร้อมที่จะให้ประชาชนในท้องถิ่นสามารถตรวจสอบได้ 4. หลักการมีส่วนร่วม จะต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ สามารถเสนอความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบลได้ 5. หลักความรับผิดชอบ จะต้องตระหนักถึงภารกิจหน้าที่ ความสำนึกในความรับผิดชอบต่อสังคม การใส่ใจปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน และดำเนินงานให้เป็นไปตามความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นเป็นหลัก 6. หลักความคุ้มค่า จะต้องบริหารทรัพยากรของท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนร่วม การใช้ทรัพยากรอย่างประหยัด และคุ้มค่า (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2550)

จากแนวทางการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายขาว ที่มุ่งเน้นการพัฒนาให้เป็นตำบลน่าอยู่เป็นกระบวนการพัฒนาที่เป็นองค์รวม ยึดคนเป็นศูนย์กลาง อาศัยความเข้มแข็งของชุมชนเป็นรากฐานของการพัฒนา มุ่งให้เกิดความสงบ ร่มเย็น ปลอดภัยมีระเบียบวินัยประชาชนรากหญ้ามีความเข้มแข็ง มีระบบการบริหารงานที่ดี ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น วิถีชีวิตมีความสุข และต้องอาศัยพลังจากประชาชนทุกคนซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน และความอยู่ดีมีสุขของชุมชน องค์ประกอบสำคัญที่สุดของการเป็นชุมชนน่าอยู่ คือ การสร้างความร่วมมือซึ่งกันและกันของคนในชุมชน ร่วมคิด ร่วมทำ และร่วมกันแก้ปัญหา ซึ่งจะนำไปสู่

ความเข้มแข็งของชุมชนและนำไปสู่ทิศทางการพัฒนานั้น จะต้องมีการวางแผนจากสภาพปัญหาของท้องถิ่นความต้องการของคนในชุมชนซึ่งไม่ทำลายภูมิปัญญาท้องถิ่น สิ่งแวดล้อม พัฒนาอย่างเป็นระบบและมุ่งให้เกิดการบูรณาการด้วยการส่งเสริมและสนับสนุนให้ชุมชน มีความเข้มแข็ง โดยผ่านกระบวนการมีส่วนร่วม การให้ประชาชนได้ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตัดสินใจ และร่วมแก้ไขปัญหาไม่ว่าจะเป็นเรื่องเศรษฐกิจ สังคม การเมือง เพื่อให้เกิดการแก้ไขปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพ โปร่งใส และเป็นธรรม จึงมีความจำเป็นที่ประชาชนในท้องถิ่นจะต้องมีบทบาทสำคัญในการเข้ามามีส่วนพัฒนาและแก้ไขปัญหาของชุมชนด้วยตนเอง ทำให้องค์การบริหารส่วนตำบลทรายขาว ได้ตระหนักและให้ความสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นในทุกขั้นตอน (องค์การบริหารส่วนตำบลทรายขาว, 2557)

สภาพความเป็นจริงในปัจจุบัน พบว่าปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาท้องถิ่นที่สำคัญ คือ การพัฒนาท้องถิ่นยังคงเป็นการพัฒนาแบบรวมศูนย์อยู่ที่ตำบลหรือผู้นำท้องถิ่นที่เข้ามาดำเนินการควบคุม กำกับดูแล ทั้งนี้รวมไปถึงประชาชนเองขาดความใส่ใจต่อบทบาทและหน้าที่ของตนเอง ในฐานะที่เป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาท้องถิ่น ซึ่งตามวัตถุประสงค์ของหลักการกระจายอำนาจ การปกครองตามเจตนารมณ์ของกฎหมายรัฐธรรมนูญ ก็เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการเรียนรู้ การแก้ไขปัญหาเพื่อสนองตอบความต้องการของตนเอง และมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของตนเองอย่างแท้จริง ตลอดจนปัญหาจากระบบข้อมูลข่าวสาร การรับรู้ข้อมูลข่าวสารของประชาชนในพื้นที่รวมทั้งเทคโนโลยีต่าง ๆ ที่เข้าสู่ชุมชนในการที่จะวิเคราะห์สถานการณ์ต่าง ๆ ที่เข้าสู่ชุมชน และสิ่งที่ประชาชนนำเข้าสู่ชุมชน โดยไม่รู้ตัว ความรู้ความสามารถของคนในการวิเคราะห์สถานการณ์ต่าง ๆ ล้วนมีผลต่อการพัฒนาท้องถิ่นทั้งสิ้น ซึ่งจากสภาพปัญหา และความสำคัญที่กล่าวมาในข้างต้น จึงเป็นส่วนที่ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นที่อาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลทรายขาว อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี ว่าเป็นอย่างไร และนำผลการศึกษาใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาท้องถิ่น และนำไปประกอบการปรับปรุงการวางแผนเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นให้มีความเจริญอย่างยั่งยืนต่อไป

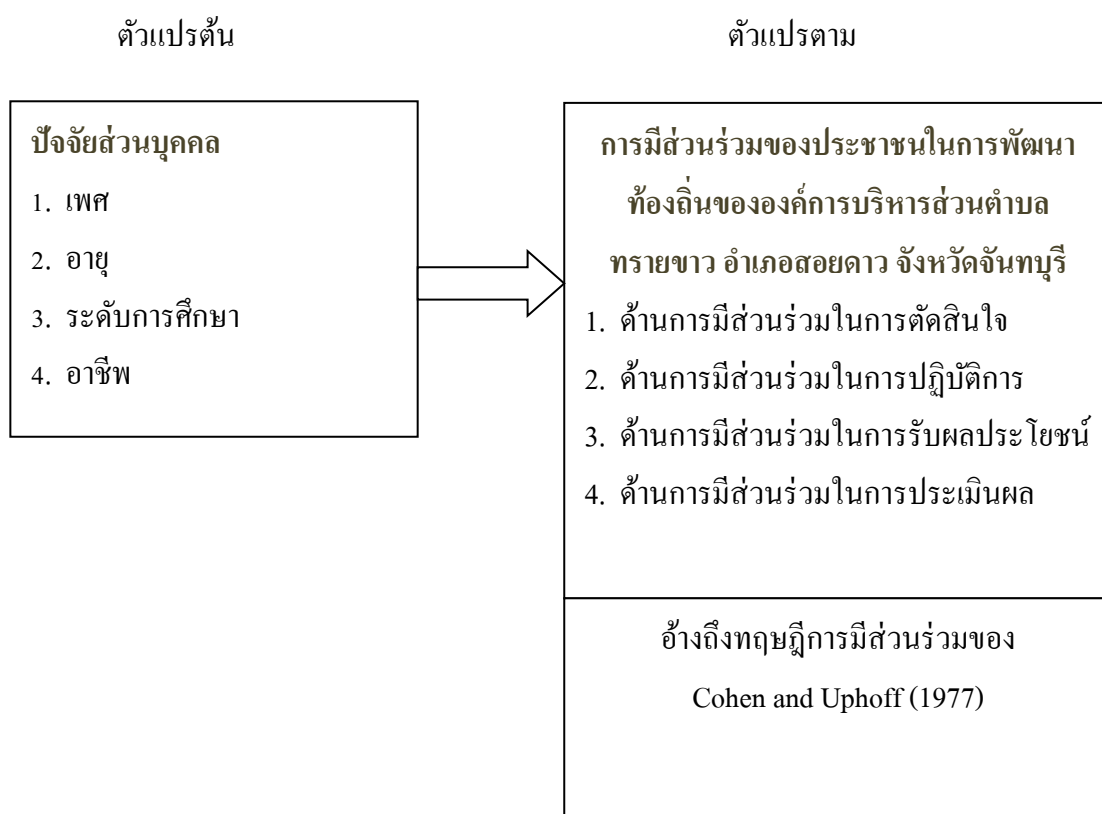
วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายขาว อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี

2. เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายขาว อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

กรอบแนวคิดในการศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายขาว อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี โดยผู้วิจัยใช้ทฤษฎี และแนวคิดของ Cohen and Uphoff (1977) ได้นำมาประยุกต์ใช้ในการสร้างกรอบแนวคิดในการศึกษาครั้งนี้ ดังนี้

ภาพที่ 1-1 กรอบแนวความคิดในการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

1. ประชาชนที่มีเพศ ต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายขาว อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี แตกต่างกัน
2. ประชาชนที่มีอายุ ต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายขาว อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี แตกต่างกัน
3. ประชาชนที่มีระดับการศึกษา ต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายขาว อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี แตกต่างกัน
4. ประชาชนที่มีอาชีพ ต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายขาว อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี แตกต่างกัน

ขอบเขตการวิจัย

1. **ขอบเขตทางด้านเนื้อหา** การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายขาว อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี สำหรับตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย
  - 1.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ
  - 1.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ, ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ, ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล
2. **ขอบเขตทางด้านพื้นที่** การวิจัยครั้งนี้มีประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูเรือนที่อาศัยอยู่ในองค์การบริหารส่วนตำบลทรายขาว อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี มีจำนวนทั้งสิ้น 2,673 ครูเรือน (องค์การบริหารส่วนตำบลทรายขาว, 2557)
3. **ขอบเขตทางด้านระยะเวลา** ในการศึกษาครั้งนี้ทำการวิจัย และเก็บข้อมูลในช่วงเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2557-ธันวาคม พ.ศ. 2557 รวมระยะเวลา 7 เดือน

นิยามศัพท์เฉพาะ

การมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการที่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในกิจกรรมการพัฒนา ไม่ว่าจะเป็นร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมดำเนินการกิจกรรม ร่วมแก้ไขปัญหาในการพัฒนา และได้ร่วมรับส่วนแบ่งในผลประโยชน์ที่เกิดจากการพัฒนา

การพัฒนาท้องถิ่น หมายถึง การเปลี่ยนแปลงที่มีการกระทำให้เกิดขึ้นหรือมีการวางแผน กำหนดทิศทางไว้ล่วงหน้า และการเปลี่ยนแปลงนี้จะมีสองส่วนที่เกี่ยวข้อง คือ การเปลี่ยนแปลงทั้งในด้านปริมาณ และคุณภาพ รวมทั้งจะต้องมีทิศทางที่ดีขึ้นเท่านั้น

การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ หมายถึง กระบวนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ประชาชนมีโอกาสในการตัดสินใจการมีส่วนร่วม ตั้งแต่การกำหนดประเด็นการพัฒนา การวิเคราะห์ขอบเขตของการพัฒนา การกำหนดโครงสร้างของแผนพัฒนา การร่วมเสนอโครงการ และกิจกรรมการพัฒนาในการดำเนินกิจกรรม

การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ หมายถึง การร่วมแรงร่วมใจในการดำเนินงาน โดยการร่วมมือส่งเสริมและสนับสนุนทางด้านทรัพยากร ด้านการบริหาร เช่น ร่วมสนับสนุนให้กำลังใจ ร่วมให้ข้อเสนอแนะ ร่วมประสานงาน รวมทั้งแก้ไขปัญหาพร้อมกับท้องถิ่น

การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ หมายถึง การได้รับประโยชน์จากการพัฒนาท้องถิ่นทั้งในรูปแบบส่วนตัว ส่วนรวมต่อสังคม เช่น การมีและใช้สาธารณูปโภค สาธารณูปการ โครงสร้างพื้นฐานต่าง ๆ ตามแนวทางที่ได้กำหนดไว้ในแผนพัฒนาท้องถิ่น

การมีส่วนร่วมในการประเมินผล หมายถึง การควบคุมและตรวจสอบ การดำเนินงาน การให้คำแนะนำในการดำเนินโครงการ แผนงาน ในการปฏิบัติงานของท้องถิ่น ประชาชนร่วมเป็นกรรมการตรวจสอบ หรือควบคุมการจัดซื้อจัดจ้างตามโครงการ/ แผนงาน ตามแผนพัฒนาท้องถิ่น ในแต่ละปี ร่วมติดตามความก้าวหน้า ร่วมสรุปผลงาน และให้ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปรับปรุง ในการมีส่วนร่วมต่อไป

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายขาว อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี
2. ทำให้ทราบผลการเปรียบเทียบของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายขาว อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี
3. เพื่อนำผลการศึกษาที่ได้เป็นข้อมูลเบื้องต้นให้กับผู้บริหาร หรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้ใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายขาว อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี ให้มีระดับที่เหมาะสมต่อการพัฒนาท้องถิ่น ต่อไป

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายขาว อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี ผู้ศึกษาได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นพื้นฐานในการสร้างกรอบแนวคิดในการศึกษา ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม
2. แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาท้องถิ่น
3. ข้อมูลทั่วไปขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายขาว
4. ยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายขาว
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

ความหมายของการมีส่วนร่วม

อดิสรณ์ ชัดสีใส (2551, หน้า 6) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วม คือ การเปิดโอกาสให้ประชาชนได้พัฒนาศักยภาพของตนเอง โดยการสมัครใจเข้าร่วมในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาของชุมชนตั้งแต่การค้นหาปัญหา การตัดสินใจวางแผนในกิจกรรม การร่วมดำเนินการตามแผน การได้รับประโยชน์อย่างเป็นธรรมจากกิจกรรม และการประเมินผลเพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหาจากบทเรียนร่วมกันของกิจกรรมการพัฒนานั้น ๆ

ณัฐพราย ชัยสินคุณานนต์ (2554, หน้า 17) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การมีส่วนร่วมหมายถึง กระบวนการการมีส่วนร่วมของประชาชน เป็นกระบวนการสื่อสารสองทางซึ่งเกี่ยวข้องกับกระบวนการร่วมตัดสินใจ การร่วมดำเนินการ และร่วมรับผลประโยชน์ โดยต้องมีการให้ข้อมูลต่อสาธารณชน และให้สาธารณชนแสดงความคิดเห็น การมีส่วนร่วมของประชาชน จึงมีอยู่ในเกือบทุกกิจกรรมของสังคมขึ้นอยู่ด้วยความสนใจ และประเด็นในการพิจารณา นอกจากนี้การมีส่วนร่วมต้องมีวัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมาย มีกิจกรรมเป้าหมายและมีกลุ่มเป้าหมายที่ชัดเจน ทั้งนี้เพื่อให้กระบวนการการมีส่วนร่วมของประชาชนดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ กระบวนการหรือขั้นตอนการมีส่วนร่วมของประชาชนจะเริ่มจากกระบวนการตัดสินใจเพื่อกำหนดวัตถุประสงค์ในการมีส่วนร่วม จากนั้นจะนำไปสู่การกำหนดวิธีการแลกเปลี่ยนข้อมูล ข่าวสาร

โดยต้องคำนึงถึงกลุ่มเป้าหมายหรือกลุ่มผู้มีส่วนร่วม จะเห็นได้ว่ากระบวนการตัดสินใจ วัตถุประสงค์ การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารกลุ่มเป้าหมาย สถานการณ์เฉพาะ และเทคนิคในการมีส่วนร่วมของประชาชนต้องมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ประชาชนจะเข้ามามีส่วนร่วมเมื่อเห็นว่าตนได้รับผลกระทบจากการตัดสินใจ จำนวนและสัดส่วนของประชาชนจะแตกต่างกันไป ในแต่ละกระบวนการการตัดสินใจ ไม่มีกระบวนการการมีส่วนร่วมของประชาชนชนิดใดชนิดหนึ่งที่เหมาะสมและใช้ได้ผลดีกับทุกสถานการณ์

นุสรา พันธรักษ์ (2555, หน้า 7) ได้สรุปว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง การกระจายโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมือง และการบริหารเกี่ยวกับการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ เป็นการแบ่งงานกันทำตามบทบาทหน้าที่ รวมทั้งการจัดสรรทรัพยากรของชุมชนและของชาติ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชนโดยการให้ข้อมูล แสดงความคิดเห็น ร่วมวางแผนร่วมปฏิบัติ ตลอดจนการควบคุมติดตามประเมินผลโดยตรงจากประชาชน เพื่อให้ผู้ที่มีส่วนร่วมปฏิบัติงานหรือกระทำกิจกรรมต่าง ๆ เป็นไปในทิศทางเดียวกันและเป็นจังหวะเดียวกันจึงจะทำให้การปฏิบัติงานร่วมกันสัมฤทธิ์ผลอย่างมีประสิทธิภาพ และก่อให้เกิดประสิทธิผลสูงสุด โดยมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาหรือเปลี่ยนแปลงให้กลุ่มหรือสังคมเป็นไปในทิศทางที่ดีขึ้น

สมใจ เจริญเมือง (2555, หน้า 9) สรุปความหมายของการมีส่วนร่วม หมายถึง การที่ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมคิด ตัดสินใจ และดำเนินการในการใช้ทรัพยากรด้านต่าง ๆ ของท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์และตอบสนองตรงต่อความต้องการของคนในท้องถิ่น

จากความหมายของการมีส่วนร่วมดังกล่าว กล่าวโดยสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการที่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมคิดริเริ่ม การตัดสินใจ การร่วมปฏิบัติการ ร่วมรับผิดชอบ การร่วมรับผิดชอบ โดยจะต้องเป็นการมีส่วนร่วมอย่างมีสำนึกรับผิดชอบ และมีบทบาทอย่างเต็มที่ตั้งแต่ค้นคิดปัญหา วางแผนปฏิบัติงาน ดูแล กำกับ ตลอดจนประเมินผลติดตามงานการมีส่วนร่วมของประชาชนที่แท้จริง ก่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์อย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผลสูงสุด โดยมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาหรือเปลี่ยนแปลงให้กลุ่มหรือสังคมเป็นไปในทิศทางที่ดีขึ้น

ทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

อำนาจ อนันตชัย (2527, หน้า 126-130) ได้กล่าวถึงทฤษฎีการมีส่วนร่วม 4 ทฤษฎี คือ

1. ทฤษฎีการเกลี้ยกล่อมมวลชน (Mass persuasion) การเกลี้ยกล่อม หมายถึง การใช้คำพูดหรือการเขียนเพื่อมุ่งให้เกิดความเชื่อถือและการกระทำ ซึ่งการเกลี้ยกล่อมมีประโยชน์ในการแก้ไขปัญหาการขัดแย้งในการปฏิบัติงาน และถ้าจะให้เกิดผลดีผู้เกลี้ยกล่อมจะต้องมีศิลปะในการสร้างความสนใจเรื่องที่จะเกลี้ยกล่อมให้เข้าใจแจ่มแจ้ง ให้เกิดศรัทธาตรงกับความต้องการของผู้ถูก

เกลี้ยกล่อม โดยเฉพาะในเรื่องความต้องการของตน ตามทฤษฎีลำดับขั้นของความต้องการ (Hierarchy of needs) ของมาสโลว์ (Maslow) ซึ่งมีทั้งหมด 5 ระดับ คือ ความต้องการทางด้าน สรีระวิทยา ความต้องการความมั่นคงปลอดภัยในชีวิต ความต้องการทางด้านสังคมความต้องการ เกียรติยศชื่อเสียง ความต้องการความสำเร็จของตน

2. ทฤษฎีการสร้างความรู้สึกรักชาตินิยม (Nationalism) ปัจจัยประการหนึ่งซึ่งนำไปสู่ การมีส่วนร่วม คือ การสร้างความรู้สึกรักชาตินิยมให้เกิดขึ้น ซึ่งหมายถึง ความรู้สึกเป็นตัวของตัวเอง ที่จะอุทิศหรือเน้นค่านิยมเรื่องผลประโยชน์รวมของชาติ มีความพอใจในชาติของตัวเอง พอใจ เกียรติภูมิจงรักภักดีผูกพันต่อท้องถิ่น

3. ทฤษฎีการสร้างผู้นำ (Leadership) การสร้างผู้นำจะช่วยจูงใจให้ประชาชนทำงานด้วยความเต็มใจเพื่อบรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ร่วมกัน ทั้งนี้เพราะผู้นำเป็นปัจจัยสำคัญของการรวมกลุ่มคน จูงใจให้คนไปยังเป้าประสงค์ โดยทั่วไปแล้วผู้นำอาจจะมีทั้งผู้นำที่ดี เรียกว่า ผู้นำ ปฏิฐาน (Positive leader) ผู้นำพลวัต คือ เคลื่อนไหวนำทำงานอยู่เสมอ (Dynamic leader) และ ผู้นำทางไม่มีกิจไม่มีผลงานสร้างสรรค์ที่เรียกว่า ผู้นำนินเธร (Negative leader) ผลงานของการใช้ ทฤษฎีการสร้างผู้นำ จึงทำให้เกิดการระดมความร่วมมือปฏิบัติงานอย่างมีขวัญ งานมีคุณภาพ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และร่วมรับผิดชอบ ดังนั้นการสร้างผู้นำที่ดีย่อมจะนำไปสู่การมีส่วนร่วม ในกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยดีนั่นเอง

4. ทฤษฎีการใช้วิธีและระบบทางการบริหาร (Administrative and method) การใช้ระบบ บริหารในการระดมความร่วมมือเป็นวิธีหนึ่งที่ยั่งยืน เพราะใช้กฎหมาย ระเบียบแบบแผนเป็น เครื่องหมายในการดำเนินการ แต่อย่างไรก็ตามผลของความร่วมมือยังไม่มีระบบใดดีที่สุด ในเรื่อง การบริหาร เพราะธรรมชาติของคน ถ้าทำงานตามความสมัครใจอย่างตั้งใจ ไม่มีใครบังคับก็จะ ทำงานด้วยความรัก แต่ถ้าไม่ควบคุมเลยก็ไม่เป็นไปตามนโยบายและความจำเป็นร่วมกันของรัฐ เพราะการใช้ระบบบริหารเป็นการให้ปฏิบัติตามนโยบายเพื่อให้บรรลุถึงเป้าหมาย

ติน ปรัชญพฤทธิ (2539) ได้กล่าวถึง ทฤษฎีการมีส่วนร่วมหรือภาวะผู้ตามนี้ได้รับความสนใจจากนักวิชาการส่วนใหญ่ไม่น้อยมาก เนื่องจากนักวิชาการคิดว่าหากองค์กรมีภาวะผู้นำที่ดี ก็จะพลอยมีภาวะผู้ตามดีไปด้วย เป็นการมองค่อนข้างแคบ เพราะนอกจากจะมองปรากฏการณ์ เพียงด้านเดียว การที่นักวิชาการให้ความสำคัญแก่การมีส่วนร่วมหรือภาวะผู้ตามนั้น พอสรุปสาเหตุ ดังนี้

1. นักวิชาการบางคนอาจจะไม่แน่ใจว่าองค์กรมีความจำเป็นมากน้อยเพียงใดที่จะต้อง ให้ ผู้ตามเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ
2. ผู้คนยังไม่แน่ใจว่าวัตถุประสงค์ของการยอมให้ผู้ตามเข้ามามีส่วนร่วม คืออะไรกันแน่

3. หากผู้นำยอมให้ผู้ตามเข้ามามีส่วนร่วมแล้ว ผู้ตามเหล่านั้น ได้แก่ ใครบ้าง ผู้ตามทั้งหมดหรือเฉพาะผู้ตามที่เกิดลัทธิจิตสนิทสนมกับผู้นำเท่านั้น

4. หากผู้นำยอมให้ผู้ตามเข้ามามีส่วนร่วมแล้ว ผู้ตามควรจะเข้าไปมีส่วนร่วมมากน้อยเพียงใด และลักษณะของการเข้าไปมีส่วนร่วมเช่นนั้นสะท้อนให้เห็นถึงลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำ และผู้ตามอย่างไร

จากสาเหตุปัญหาการมีส่วนร่วมข้างต้น ข่อมแสดงให้เห็นว่าการมีส่วนร่วมเป็นดาบสองคม คือ มีทั้งข้อดีข้อเสีย การมีส่วนร่วมมิใช่จะนำไปสู่การตัดสินใจที่ดีเสมอไป และถึงแม้ผู้นำจะยอมให้ผู้ตามเข้ามามีส่วนร่วม แต่ผู้นำก็จำเป็นต้องเป็นผู้รับผิดชอบเกี่ยวกับการตัดสินใจนั้น ๆ อยู่ดี ทฤษฎีการมีส่วนร่วมอาจจะมีอยู่มากมายหลายอย่างทฤษฎีแต่ละทฤษฎีการมีส่วนร่วมสามารถแบ่งออกเป็นสองกลุ่มใหญ่ ๆ คือ ทฤษฎีความเป็นผู้แทน (Representative) และทฤษฎีประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม (Participatory democracy)

1. ทฤษฎีความเป็นผู้แทน (Representative) เน้นความเป็นผู้แทนของผู้นำ และถือว่าการมีส่วนร่วมในการเลือกตั้ง/ ถอดถอนผู้นำเป็นเครื่องหมายของการที่จะให้หลักประกันกับการบริหารงานที่ดี อย่างไรก็ตามทฤษฎีนี้เน้นเฉพาะการวางโครงการสร้างสถาบันเพื่อเป็นเครื่องมือในการให้ผู้ตามเข้ามามีส่วนร่วมเท่านั้น เช่น การเลือกตั้งทั่วไป การเลือกตั้งโดยคะแนนลับและประชุมปรึกษาหารือประจำปี จะเห็นได้ว่า การมีส่วนร่วมตามนัยของทฤษฎีนี้ มิได้เปิดโอกาสให้ผู้ตามได้เข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจอย่างแท้จริง และผู้ที่มีส่วนร่วมอย่างแท้จริงในการตัดสินใจได้แก่ บรรดาผู้นำต่าง ๆ ที่เสนอตัวเข้าสมัครรับการเลือกตั้ง ส่วนผู้ตามนั้นเป็นเพียงแค่มิประดับเท่านั้น

2. ทฤษฎีประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม (Participatory democracy) ตามแนวความคิดทฤษฎีนี้การมีส่วนร่วมมีวัตถุประสงค์ไม่เฉพาะแต่การเข้าไปพิจารณาเลือกตั้ง หรือถอดถอนผู้นำเท่านั้น แต่ยังรวมถึงการเข้าไปมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของการวางนโยบาย ยิ่งกว่าทฤษฎีนี้ยังมองการมีส่วนร่วมเป็นการให้การศึกษา และพัฒนาการกระทำทางการเมืองและสังคมที่มีความรับผิดชอบ นั่นก็คือ การไม่ยอมให้มีส่วนร่วมนับว่าเป็นการคุกคามต่อเสรีภาพของผู้ตาม

ถวิลวดี บุรีกุล (2548) หลักการหรือองค์ประกอบสำคัญของคำว่าประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม คือ การให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการเมืองและการบริหาร มีการกระจายอำนาจในการตัดสินใจและการจัดสรรทรัพยากรต่าง ๆ ในระหว่างประชาชนให้เท่าเทียมกัน อำนาจในการตัดสินใจและการจัดสรรทรัพยากรต่าง ๆ นั้น จะส่งผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน มีการเพิ่มการคุ้มครองสิทธิ และเสรีภาพของประชาชนมีความยืดหยุ่นได้ มีความโปร่งใส และ

คำนึงถึงความต้องการทรัพยากรของผู้มีส่วนร่วม และการมีส่วนร่วมของประชาชนมีทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ

จากทฤษฎีของการมีส่วนร่วมดังกล่าว กล่าวโดยสรุปได้ว่า ทฤษฎีของการมีส่วนร่วมมีแนวคิดแบ่งออกเป็นสองกลุ่ม คือ กลุ่มแรกเป็นกลุ่มที่มีการเปิดโอกาสให้ผู้ตามหรือประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ร่วมในทุกขั้นตอนของการวางแผนนโยบายด้วยตนเองโดยไม่ผ่านตัวแทนหรือทำตามผู้นำกำหนด ส่วนกลุ่มที่สองเป็นกลุ่มที่มีได้เปิดโอกาสให้ผู้ตามหรือประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ร่วมในทุกขั้นตอนของการวางแผนนโยบายด้วยตนเองโดยตรงแต่การเข้าไปมีส่วนร่วมต้องผ่านผู้นำที่ตนได้เลือกเข้าไปทำหน้าที่แทน

ลักษณะรูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชน

กรรณิกา ชมดี (2524, หน้า 18) ได้สรุปรูปแบบของการมีส่วนร่วมออกเป็น 10 รูปแบบคือ

1. การมีส่วนร่วมประชุม
2. การมีส่วนร่วมออกเงิน
3. การมีส่วนร่วมเป็นกรรมการ
4. การมีส่วนร่วมเป็นผู้นำ
5. การมีส่วนร่วมสัมภาน์
6. การมีส่วนร่วมเป็นผู้ชักชวน
7. การมีส่วนร่วมเป็นผู้บริโภค
8. การมีส่วนร่วมเป็นผู้ริเริ่ม
9. การมีส่วนร่วมเป็นผู้ใช้แรงงานหรือเป็นลูกจ้าง
10. การมีส่วนร่วมเป็นออกกวดคุอุปกรณ์

ไพรัตน์ เตชะรินทร์ (2527, หน้า 6-7) ได้แยกการมีส่วนร่วมออกเป็นลักษณะต่อไปนี้

1. ร่วมศึกษาค้นคว้าปัญหา และสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน รวมตลอดถึงความต้องการของชุมชน
2. ร่วมคิดสร้างรูปแบบ และวิธีการพัฒนา เพื่อแก้ไขปัญหาของชุมชนหรือสร้างสรรค์สิ่งใหม่ที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชน หรือสนองความต้องการของชุมชน
3. ร่วมวางแผนนโยบายหรือแผนงาน หรือ โครงการ หรือกิจกรรม เพื่อจัดและแก้ไขปัญหา และสนองความต้องการของชุมชน
4. ร่วมตัดสินใจในการใช้ทรัพยากรจำกัด ให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม
5. ร่วมจัดหรือปรับปรุงระบบการบริหารงานพัฒนาให้มีประสิทธิภาพ

6. ร่วมลงทุนในกิจกรรมโครงการของชุมชน ตามขีดความสามารถของตนเองและของหน่วยงาน

7. ร่วมปฏิบัติตามนโยบาย แผนงาน โครงการและกิจกรรมให้บรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้

8. ร่วมควบคุม ติดตามประเมินผล ร่วมบำรุงรักษาโครงการ และกิจกรรมที่ได้ทำไว้ทั้งโดยเอกชนและรัฐบาลให้ใช้ประโยชน์ได้ตลอดไป

ปวีณา วีรยางกูร (2554, หน้า 26) ได้สรุปรูปแบบและลักษณะการมีส่วนร่วมมีส่วนประกอบที่สำคัญ 4 ด้าน ดังนี้

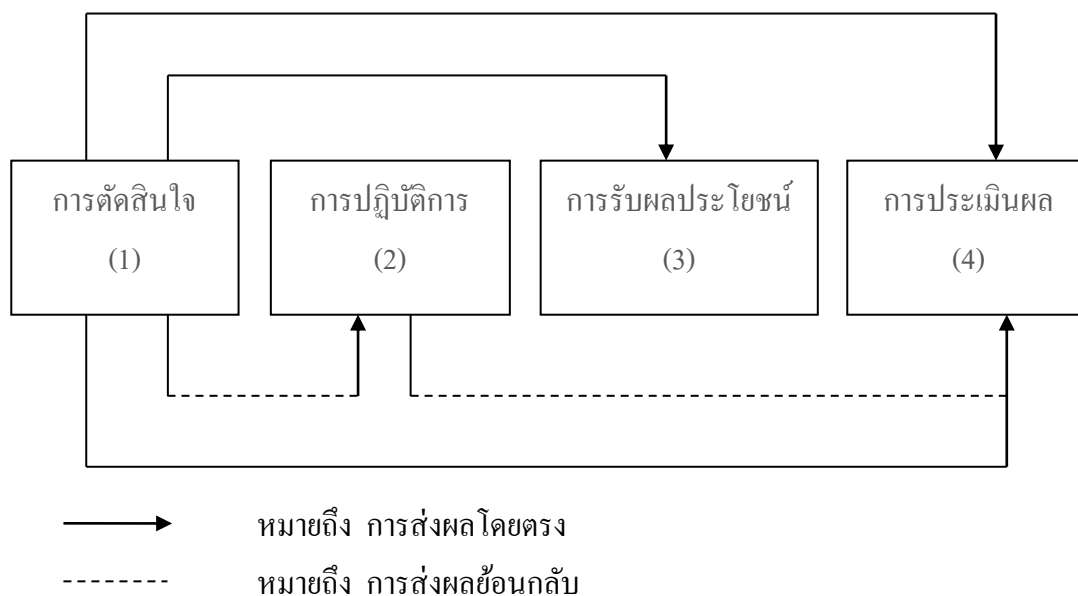
1. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ คือ การที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจโครงการต่าง ๆ ที่องค์การบริหารส่วนตำบลจัดขึ้น และมีส่วนร่วมในการกำหนดโครงการที่เกิดจากความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นเพื่อให้เกิดการพัฒนาท้องถิ่นที่ตอบสนองประชาชนได้อย่างเต็มที่

2. ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม คือ การที่ประชาชนมีการสนับสนุนและเข้าร่วมโครงการต่าง ๆ ที่องค์การบริหารส่วนตำบลจัดขึ้น โดยมีการสนับสนุนด้วยแรงงาน แรงเงิน และทรัพยากรอื่น ๆ

3. ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ คือ การที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินโครงการขององค์การบริหารส่วนตำบลทุก ๆ ด้าน

4. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล คือ การที่ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการควบคุม ตรวจสอบผลการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ตลอดจนสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นกับท้องถิ่นของตนเองเพื่อให้เกิดความชัดเจน และโปร่งใสรวมถึงตรวจสอบได้โดยประชาชน

Cohen and Uphoff (1977) กล่าวถึง การมีส่วนร่วม โดยทั่วไปในขั้นตอนการตัดสินใจไม่ได้หมายความว่า จะเป็นการตัดสินใจได้เพียงอย่างเดียว ยังใช้การตัดสินใจควบคู่ไปกับขั้นตอนการปฏิบัติการด้วย การตัดสินใจยังเกี่ยวข้องกับประชาชนในเรื่องของผลประโยชน์ และการประเมินผล ในกิจกรรมการพัฒนาด้วย จะเห็นว่าการตัดสินใจนั้นเกี่ยวข้องเกือบโดยตรงกับการปฏิบัติ แต่ก็เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ และการประเมินผลด้วย โดยที่ผลประโยชน์นั้นเป็นผลมาจากขั้นตอนการตัดสินใจแล้วทั้งสิ้น นอกจากนี้ก็จะมีผลสะท้อนกลับจากการประเมินผล และการปฏิบัติการกลับไปสู่การตัดสินใจอีกด้วย (ดังภาพที่ 2-1)

ภาพที่ 2-1 วงจรการมีส่วนร่วมตามแนวคิดของ Cohen and Uphoff

Cohen and Uphoff นี้จะเห็นได้ว่าการมีส่วนร่วมมี 4 ขั้นตอน คือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ทุกขั้นตอนมีความสัมพันธ์โดยมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมที่ขั้นตอนการตัดสินใจ เป็นประการสำคัญ ซึ่งในแนวทางการมีส่วนร่วมนั้นมุ่งให้ประชาชนเป็นผู้คิดค้นปัญหา เป็นผู้ที่มีบทบาทในทุก ๆ เรื่อง ไม่ใช่ที่กำหนดให้ประชาชนปฏิบัติในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ทุกอย่างต้องเป็นเรื่องของประชาชนที่จะคิด ซึ่งแนวความคิดนี้มีกรอบพื้นฐานและวิเคราะห์การมีส่วนร่วม ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision-making) ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ได้แก่ การริเริ่มตัดสินใจ การดำเนินการตัดสินใจ และการตัดสินใจปฏิบัติการ
2. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ (Implementation) ประกอบด้วย การสนับสนุนทางด้านทรัพยากร การบริการและการประสานขอความช่วยเหลือ
3. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (Benefits) ไม่ว่าจะเป็นประโยชน์ทางวัตถุ ประโยชน์ทางสังคม หรือโดยส่วนบุคคล
4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation) เป็นการควบคุม ตรวจสอบการดำเนินกิจกรรมทั้งหมด และเป็นการแสดงถึงการปรับตัวในการมีส่วนร่วม

จากลักษณะรูปแบบของการมีส่วนร่วมดังกล่าว กล่าวโดยสรุปได้ว่า รูปแบบของการมีส่วนร่วมแบ่งออกเป็น 4 รูปแบบ คือ

รูปแบบที่ 1 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ คือ การที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การกำหนดนโยบาย โครงการ แผนงานหรือกิจกรรม

รูปแบบที่ 2 การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ คือ การที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมสนับสนุนโครงการต่าง ๆ โดยมีการสนับสนุนด้วยเงิน แรงงาน และทรัพยากรต่างๆ

รูปแบบที่ 3 การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ คือ การที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นประโยชน์ทางวัตถุ ประโยชน์ทางสังคม

รูปแบบที่ 4 การมีส่วนร่วมในการประเมินผล คือ การที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการควบคุม และตรวจสอบการดำเนินงานต่างๆ

ขั้นตอนการมีส่วนร่วมของประชาชน

เจมส์ คี ปีนทอง (2527, หน้า 272-273) ได้อธิบายขั้นตอนที่ควรเข้าไปมีส่วนร่วมไว้เป็น 4 ขั้นตอน คือ

1. การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา และสาเหตุของปัญหา
2. การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรม
3. การมีส่วนร่วมในการลงทุน และปฏิบัติงาน
4. การมีส่วนร่วมในการติดตาม และประเมินผลงาน

อรพินท์ สุทธิพันธ์ (2533 อ้างถึงใน คมศิลป์ ศิริวงศ์, 2547, หน้า 21) ได้กำหนดขั้นตอนการมีส่วนร่วมของสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรในกิจกรรมเพื่อเพิ่มพูนรายได้ 5 ขั้นตอน คือ

1. การมีส่วนร่วมคิด คือ ร่วมในการประชุมปรึกษาหารือในปัญหาและกำหนดกิจกรรมวิธีดำเนินงานเพื่อให้กิจกรรมได้ผลตามวัตถุประสงค์
2. การมีส่วนร่วมตัดสินใจ คือ เมื่อมีการประชุมปรึกษาหารือแล้วจะต้องร่วมกันในการตัดสินใจเลือกกิจกรรมหรือแนวทางที่เห็นว่าดีที่สุดหรือเหมาะสมที่สุด
3. การมีส่วนร่วมปฏิบัติตามกิจกรรม คือ เข้าร่วมในกิจกรรมตามวิถีทางและแนวทางให้เป็นไปได้ตามแผนที่วางไว้
4. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ คือ ร่วมในการรับผลประโยชน์อันเกิดจากผลของกิจกรรมหรือการดำเนินงานของสมาชิกเอง
5. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล คือ เข้าร่วมในการประเมินผลการทำงานของตนเองกลุ่ม และประเมินผลสถานการณ์ภายนอกด้วย

ปาริชาติ วลัยเสถียร, จิตติ มลคชชัยอรัญญา และ โกวิท พวงงาม (2548, หน้า 201-202) กล่าวถึง การมีส่วนร่วมตามขั้นตอนในการพัฒนาซึ่งเป็นการวัดเชิงคุณภาพ ออกเป็น 5 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การมีส่วนร่วมในการริเริ่มการพัฒนา ซึ่งเป็นขั้นตอนที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาภายในชุมชน ตลอดจนที่ส่วนร่วมในการตัดสินใจกำหนดความต้องการของชุมชนและมีส่วนร่วมในการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการด้วย

ขั้นตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมในขั้นการวางแผนในการพัฒนา เป็นขั้นตอนที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและวัตถุประสงค์ของโครงการ กำหนดวิธีการ และแนวทางในการดำเนินการ ตลอดจนกำหนดทรัพยากรและแหล่งทรัพยากรที่จะใช้

ขั้นตอนที่ 3 การมีส่วนร่วมในขั้นการดำเนินการพัฒนา เป็นขั้นตอนที่ประชาชนมีส่วนร่วมในโครงสร้างประโยชน์โดยการสนับสนุนทรัพยากร วัสดุอุปกรณ์ และแรงงาน หรือเข้าร่วมการบริหารงานประสานงานและดำเนินการขอความช่วยเหลือจากภายนอก

ขั้นตอนที่ 4 การมีส่วนร่วมในขั้นรับผลประโยชน์จากการพัฒนาเป็นขั้นตอนที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ที่พึงได้รับจากการพัฒนาหรือยอมรับประโยชน์อันเกิดจากการพัฒนาทั้งด้านวัตถุและจิตใจ

ขั้นตอนที่ 5 การมีส่วนร่วมในการประเมินผลการพัฒนาเป็นขั้นตอนที่ประชาชนเข้าร่วมประเมินว่าการพัฒนาที่ได้กระทำไปนั้นสำเร็จตามวัตถุประสงค์เพียงใด ซึ่งในการประเมินอาจปรากฏในรูปของการประเมินย่อย (Formative evaluation) เป็นการประเมินผลก้าวหน้าเป็นระยะ ๆ หรือกระทำในรูปของการประเมินผลรวม (Summative evaluation) ซึ่งเป็นการประเมินผลสรุปรวบยอด

จากขั้นตอนของการมีส่วนร่วมดังกล่าว กล่าวโดยสรุปได้ว่า ขั้นตอนของการมีส่วนร่วมกำหนดได้เป็น 4 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่หนึ่งการมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา และสาเหตุของปัญหา ขั้นตอนที่สอง การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรม ขั้นตอนที่สาม การมีส่วนร่วมในการลงทุนและปฏิบัติงานและขั้นตอนที่สี่ การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลงาน

ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วม

Bertrand (1958, pp. 147-157 อ้างถึงใน จริยา กลิ่นอุดม, 2547, หน้า 18) กล่าวถึงปัจจัยทางวัฒนธรรมของประชาชนที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมซึ่งได้แก่ ลักษณะส่วนบุคคลต่าง ๆ คือ

1. เพศ
2. อายุ
3. สถานภาพทางสังคม
4. ระดับการศึกษา

5. ถิ่นที่อยู่อาศัย
6. อาชีพ
7. ระยะเวลาที่อยู่ในท้องถิ่น
8. ปัจจัยอื่น ๆ เช่น การอาศัยในเมืองหรือในชานเมือง จำนวนสมาชิกในครอบครัว

และลักษณะครอบครัว ค่านิยม และทัศนคติ

ปาริชาติ วลัยเสถียร และคณะ (2548) ได้สรุปปัจจัยที่เสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในงานพัฒนาออกเป็น 3 กลุ่ม คือ

1. ปัจจัยด้านกลไกของรัฐต้องกำหนดนโยบายที่คำนึงถึงความแตกต่างของวัฒนธรรมท้องถิ่น สนับสนุนกิจกรรมที่สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และการเมือง

2. ปัจจัยด้านประชาชนที่จะต้องมีความรู้ ความเข้าใจและประสบการณ์ในการทำงานพัฒนากล้าตัดสินใจ ริเริ่มกิจกรรมและรับผลประโยชน์ สมาชิกต้องรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มหรือเป็นผู้นำท้องถิ่น

3. ปัจจัยด้านนักพัฒนาที่จะต้องรู้จักชุมชนในทุก ๆ มิติ มีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการมีส่วนร่วม ต้องค้นหาผู้นำที่มีศักยภาพ รู้จักวิธีการรวมกลุ่มประชาชนเพื่อช่วยหาหนทางแก้ปัญหาและสนับสนุนข้อมูลความรู้ต่าง ๆ

จากปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมดังกล่าว กล่าวโดยสรุปได้ว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมที่สำคัญในการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแบ่งได้เป็น 3 ด้าน คือ ด้านที่ 1 การกำหนดนโยบายของรัฐต้องคำนึงถึงความแตกต่างของวัฒนธรรมท้องถิ่น และสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและการเมือง ด้านที่ 2 ประชาชนในท้องถิ่นจะต้องมีความรู้ ความเข้าใจในการทำงานพัฒนา กล้าตัดสินใจ ริเริ่มกิจกรรม และรับผลประโยชน์พัฒนาท้องถิ่น และด้านที่ 3 เจ้าหน้าที่หรือนักพัฒนาในท้องถิ่นจะต้องรู้จักชุมชนในทุก ๆ มิติ มีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการมีส่วนร่วม ต้องค้นหาผู้นำที่มีศักยภาพ รู้จักวิธีการรวมกลุ่มประชาชนเพื่อช่วยหาหนทางแก้ปัญหาและสนับสนุนข้อมูลความรู้ต่าง ๆ

ประโยชน์ของการมีส่วนร่วม

Creighton (2005, pp. 7-10 อ้างถึงใน คมศิลป์ ศิริวงศ์, 2547, หน้า 21-22) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ดังต่อไปนี้

1. เพิ่มคุณภาพของการตัดสินใจ กระบวนการปรึกษาหารือกับสาธารณชน ช่วยให้เกิดความกระฉับในวัตถุประสงค์และความต้องการของโครงการหรือนโยบายนั้น ๆ ได้อยู่เสมอ สาธารณชนสามารถที่จะผลักดันให้เกิดการทบทวนข้อสันนิษฐานที่ปิดบังอยู่ ซึ่งอาจจะปิดบังไม่ให้

มองเห็นทางออกที่มีประสิทธิภาพที่สุดบ่อยครั้ง กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนก่อให้เกิดการพิจารณาถึงทางเลือกใหม่แทน วิธีการที่ได้เคยใช้กันมาในอดีต สาธารณชนมักจะมีข้อมูลที่สำคัญ ซึ่งทำให้เกิดความแตกต่างในการที่จะไปสู่การตัดสินใจ ก่อให้เกิดความแตกต่างระหว่างโครงการที่ประสบความสำเร็จ

2. การลดค่าใช้จ่ายและการสูญเสียเวลา กระบวนการหรือโครงการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างเต็มรูปแบบ มักจะสิ้นเปลืองและเสียเวลา แต่ในทางปฏิบัติแล้วการมีส่วนร่วมของประชาชนตั้งแต่ต้นสามารถที่จะลดความล่าช้าและลดค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวกับความขัดแย้งของประชาชนได้ การตัดสินใจอย่างใดอย่างหนึ่งอาจจะดูสิ้นเปลืองและเสียเวลากว่าที่จะตัดสินใจได้ แต่ว่าเมื่อตัดสินใจแล้วและนำมาสู่การปฏิบัติอาจจะเป็นวิธีการที่ประหยัดกว่าด้วยซ้ำ

3. การสร้างฉันทามติ การมีส่วนร่วมของประชาชนสามารถที่จะสร้างข้อตกลงที่มั่นคงและยืนยาว และการยอมรับระหว่างกลุ่มซึ่งอาจจะมีความเห็นขัดแย้งกันคนละทาง การมีส่วนร่วมนี้ยังก่อให้เกิดความเข้าใจระหว่างคู่กรณี ลดความขัดแย้งทางการเมืองและสร้างให้เกิดความชอบธรรมในการตัดสินใจของรัฐ

4. การเพิ่มความง่ายต่อการนำไปปฏิบัติ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ทำให้คนเรามีความรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของการตัดสินใจนั้น และครั้งหนึ่งเมื่อได้ร่วมตัดสินใจแล้วเราก็คงต้องการที่จะเห็นสิ่งนั้นนำไปปฏิบัติได้ ไม่เพียงพอแต่จะมีความสนับสนุนทางการเมืองต่อการนำไปปฏิบัติ แต่กลุ่ม และปัจเจกชนอาจจะรู้สึกกระตือรือร้นในการที่จะช่วยให้เกิดผลในทางปฏิบัติ

5. การหลีกเลี่ยงการเผชิญหน้า “กรณีที่น่าเศร้าที่สุด” บางครั้งเมื่อความขัดแย้งนำไปสู่ความขมขื่นและการเป็นปฏิปักษ์ มันจะยากยิ่งขึ้นในการที่จะแก้ปัญหานั้น การมีส่วนร่วมของประชาชนก่อให้เกิดโอกาสที่คู่กรณีจะแสดงความต้องการของกลุ่มเขา และความห่วงกังวลที่ปราศจากความรู้สึกที่เป็นปฏิปักษ์ การมีส่วนร่วมของประชาชนตั้งแต่ต้นสามารถลดการเผชิญหน้ากันอย่างรุนแรงที่อาจจะเป็นไปได้ องค์กรที่ดีการมีส่วนร่วมของประชาชนไม่ใช่ยาวิเศษมันไม่อาจที่จะลดหรือกำจัดความขัดแย้งในทุก ๆ กรณีได้

6. การดำรงไว้ซึ่งความน่าเชื่อถือและความชอบธรรม วิธีทางที่จะนำไปสู่ความชอบธรรม และการดำรงอยู่ของความชอบธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อการตัดสินใจก่อให้เกิดความขัดแย้งก็คือจะต้องใช้กระบวนการตัดสินใจซึ่งโปร่งใส และน่าเชื่อถือต่อสาธารณชนซึ่งให้สาธารณชนมีส่วนร่วม การมีส่วนร่วมของประชาชนยังก่อให้เกิดความเข้าใจถึงเหตุผลที่นำไปสู่การตัดสินใจนั้น ๆ

7. การคาดคะเนความห่วงกังวลของประชาชนและค่านิยมของสาธารณชนในขณะที่เจ้าหน้าที่ท้องถิ่น ทำงานกับสาธารณชนในโครงการมีส่วนร่วมของประชาชน เขาจะค่อย ๆ เพิ่ม

ความรู้สึกลึกใจต่อความหวังกังวลของสาธารณชน และต่อการที่สาธารณชนมองการปฏิบัติงานขององค์กรส่วนท้องถิ่นอย่างไร บ่อยครั้งที่ทัศนคติเหล่านี้ได้เกิดความตระหนักถึงการตอบสนองของสาธารณชนที่เป็นไปได้ต่อกระบวนการและตัดสินใจต่าง ๆ ถึงแม้ว่าประเด็นนี้อาจจะไม่ใหญ่โตมากนัก ก็จะต้องทำโครงการการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างเป็นทางการ

8. การพัฒนาความเชี่ยวชาญและความคิดสร้างสรรค์ของสาธารณชน ประโยชน์อันสำคัญอย่างยิ่งของการมีส่วนร่วมของประชาชน คือ การให้การศึกษา ต่อสาธารณชนที่ดีขึ้นกว่าเดิม ผู้มีส่วนร่วมไม่เพียงแต่จะเรียนรู้เกี่ยวกับเนื้อหา แต่เขายังได้เรียนรู้ด้วยว่ากระบวนการตัดสินใจโดยองค์กรส่วนท้องถิ่นของเขาควรจะเป็นอย่างไร และทำไมจึงต้องตัดสินใจดังกล่าว การมีส่วนร่วมของประชาชน ยังเป็นเวทีการฝึกที่มีประสิทธิภาพของผู้นำท้องถิ่นในอนาคตอีกด้วย

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (2550, หน้า 14-16) กล่าวถึงประโยชน์ของการมีส่วนร่วมไว้ดังนี้

1. ช่วยปรับปรุงคุณภาพของการตัดสินใจให้ดีขึ้น
2. ช่วยลดค่าใช้จ่ายและความล่าช้าในการปฏิบัติ
3. นำไปสู่การปฏิบัติได้ง่ายขึ้น
4. ส่งเสริมให้โครงการที่นำไปปฏิบัติมีความยั่งยืน
5. หลีกเลี่ยงการเผชิญหน้าอย่างรุนแรง
6. ความเสี่ยงลดลง
7. เป็นการพัฒนา “ประชาสังคม”

สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน คือการเปิดโอกาสให้ประชาชนในสังคมหรือชุมชน ได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการดำเนินการทุกขั้นตอนในกิจกรรมหรือโครงการต่าง ๆ ทั้งกิจกรรมและโครงการที่องค์กรของรัฐหรือองค์กรต่าง ๆ จัดให้มีขึ้นหรือแม้แต่กระทั่งกิจกรรมที่ประชาชนในชุมชนนั้นร่วมกันคิดขึ้นมาเอง อันจะมีผลกระทบต่อตนเองและสังคม โดยมีส่วนร่วมตั้งแต่การค้นหาคำปัญหาและสาเหตุ การคิดหาวิธีการแก้ปัญหา การตัดสินใจและการวางแผน การเข้าร่วมปฏิบัติในกิจกรรมและโครงการต่าง ๆ การติดตามผลและประเมินผล รวมทั้งการร่วมรับผิดชอบงานทั้งหมดอย่างครบวงจร และการแก้ไขปรับปรุงให้ดีขึ้น

ตารางเปรียบเทียบแนวคิด/ ทฤษฎีการมีส่วนร่วม

จากการศึกษาทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วม ผู้วิจัยได้ทำสรุปเปรียบเทียบแนวคิดทฤษฎีของนักวิชาการแต่ละคน ได้ดังนี้

ตารางที่ 2-1 เปรียบเทียบทฤษฎีการมีส่วนร่วม

ผู้คิดทฤษฎี	แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน
Cohen & Uphoff (1977)	<ol style="list-style-type: none"> 1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision - making) 2. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ (Implementation) 3. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (Benefits) 4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation)
กรรณิกา ชมดี (2524)	<ol style="list-style-type: none"> 1. การมีส่วนร่วมประชุม 2. การมีส่วนร่วมออกเงิน 3. การมีส่วนร่วมเป็นกรรมการ 4. การมีส่วนร่วมเป็นผู้นำ 5. การมีส่วนร่วมสัมภาษณ์ 6. การมีส่วนร่วมเป็นผู้ชักชวน 7. การมีส่วนร่วมเป็นผู้บริโภค 8. การมีส่วนร่วมเป็นผู้ริเริ่ม 9. การมีส่วนร่วมเป็นผู้ใช้แรงงานหรือเป็นลูกจ้าง 10. การมีส่วนร่วมเป็นออกกวดขันอุปกรณ์
ไพรัตน์ เตชะรินทร์ (2527)	<ol style="list-style-type: none"> 1. ร่วมศึกษาค้นคว้าปัญหา และสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน รวมถึงตลอดถึงความต้องการของชุมชน 2. ร่วมคิดสร้างรูปแบบและวิธีการพัฒนา เพื่อแก้ไขปัญหาของชุมชนหรือสร้างสรรค์สิ่งใหม่ที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชน หรือสนองความต้องการของชุมชน 3. ร่วมวางแผนนโยบายหรือแผนงาน หรือโครงการ หรือกิจกรรม เพื่อจัดและแก้ไขปัญหาและสนองความต้องการของชุมชน 4. ร่วมตัดสินใจในการใช้ทรัพยากรจำกัด ให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม

ตารางที่ 2-1 (ต่อ)

ผู้คิดทฤษฎี	แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน
ไพรัตน์ เตชะรินทร์ (2527)	5. ร่วมจัดหรือปรับปรุงระบบการบริหารงานพัฒนาให้มีประสิทธิภาพ 6. ร่วมลงทุนในกิจกรรมโครงการของชุมชน ตามขีดความสามารถของตนเองและของหน่วยงาน 7. ร่วมปฏิบัติตามนโยบาย แผนงาน โครงการและกิจกรรมให้บรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้ 8. ร่วมควบคุม ติดตามประเมินผล ร่วมบำรุงรักษาโครงการ และกิจกรรมที่ได้ทำไว้ทั้งโดยเอกชนและรัฐบาลให้ใช้ประโยชน์ได้ตลอดไป
ปวีณา วีรยางกูร (2554)	1. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 2. ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม 3. ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ 4. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดรูปแบบของแบบสอบถามเรื่องการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายขาว อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี ตามแนวคิดและทฤษฎีการมีส่วนร่วมของ แนวคิดของ Cohen and Uphoff (1977) มีรายละเอียดดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ประกอบด้วย การริเริ่มตัดสินใจ การดำเนินการตัดสินใจ และการตัดสินใจปฏิบัติการ เช่น

ท่านได้ร่วมคิดและกำหนดแนวทางการพัฒนาเพื่อแก้ไขและลดปัญหาของท้องถิ่น

ท่านได้ร่วมในการวางแผนงาน/ โครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ ในหมู่บ้าน

ท่านได้ร่วมคัดค้านแผนงาน/ โครงการหรือกิจกรรมในการพัฒนาท้องถิ่น

ที่ไม่ตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน

ท่านได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในหมู่บ้าน

สรุปได้ว่าการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ หมายถึง กระบวนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ประชาชนมีโอกาสในการตัดสินใจการมีส่วนร่วม ตั้งแต่การกำหนดประเด็นการพัฒนา การวิเคราะห์ขอบเขตของการพัฒนา การกำหนดโครงสร้างของแผนพัฒนา การร่วมเสนอโครงการ และกิจกรรมการพัฒนาในการดำเนินกิจกรรม

2. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ ประกอบด้วย การสนับสนุนทางด้านทรัพยากรต่าง ๆ ในด้านงบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ แรงงาน เช่น

ท่านได้ร่วมสนับสนุนงบประมาณส่วนตัวให้กับ อบต. เพื่อพัฒนาท้องถิ่น

ท่านได้ร่วมสนับสนุนวัสดุ อุปกรณ์ แรงงานในการดำเนินงานตามแผนงาน/ โครงการหรือกิจกรรมของ อบต. ในการพัฒนาท้องถิ่น

ท่านได้เสียสละเวลาส่วนตัวมาร่วมดำเนินกิจกรรมเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม

ท่านได้เข้าร่วม โครงการ/ กิจกรรมที่จัดขึ้น โดย อบต. เช่น งานประเพณี การแข่งขันกีฬาหมู่บ้าน

กีฬาหมู่บ้าน

สรุปได้ว่าการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ หมายถึง การร่วมแรงร่วมใจในการดำเนินงาน โดยการร่วมมือส่งเสริมและสนับสนุนทางด้านทรัพยากร ด้านการบริหาร เช่น ร่วมสนับสนุนให้กำลังใจร่วมให้ข้อเสนอแนะ ร่วมประสานงาน รวมทั้งแก้ไขปัญหาาร่วมกับท้องถิ่น

3. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ประกอบด้วย ประโยชน์ทางวัตถุ ประโยชน์ทางสังคม หรือโดยส่วนบุคคล เช่น

ท่านได้รับความสะดวกจากการพัฒนาท้องถิ่น ด้านสาธารณูปโภค เช่น ถนน ไฟฟ้า ประปาหมู่บ้าน

ท่านได้รับการฝึกอบรม การส่งเสริม การสนับสนุนและการพัฒนาด้านอาชีพ

ท่านหรือบุคคลในครอบครัวได้รับการพัฒนาคุณภาพชีวิต เช่น เด็กและเยาวชน สตรี คนชรา และผู้ด้อยโอกาส

ท่านหรือบุคคลในครอบครัวได้รับการส่งเสริม การดูแลรักษาสุขภาพ การป้องกัน และควบคุมโรคติดต่อ

สรุปได้ว่าการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ หมายถึง การได้รับประโยชน์จากการพัฒนาท้องถิ่น ทั้งในรูปแบบส่วนตัว ส่วนรวมต่อสังคม เช่น การมีและใช้สาธารณูปโภค สาธารณูปการ โครงสร้างพื้นฐานต่าง ๆ ตามแนวทางที่ได้กำหนดไว้ในแผนพัฒนาท้องถิ่น

4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล ประกอบด้วย การควบคุม ตรวจสอบการดำเนินกิจกรรม โครงการทั้งหมด เช่น

ท่านได้เข้าร่วมเป็นกรรมการตรวจสอบในการจัดซื้อ/ จัดจ้างของ อบต.

ท่านได้เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการการตรวจรับงาน โครงการก่อสร้างต่าง ๆ ที่ได้ดำเนินงานตามแผนพัฒนา

ท่านได้ร่วมตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณของ อบต. ในการดำเนินงานตามแผน

ท่านได้ร่วมเสนอข้อบกพร่องจากการดำเนินให้กับ อบต. ได้รับทราบ

สรุปได้ว่าการมีส่วนร่วมในการประเมินผล หมายถึง การควบคุมและตรวจสอบ การดำเนินงาน การให้คำแนะนำในการดำเนิน โครงการ แผนงาน ในการปฏิบัติงานของท้องถิ่น ประชาชนร่วมเป็นกรรมการตรวจสอบ หรือควบคุมการจัดซื้อจัดจ้างตามโครงการ/ แผนงาน ตามแผนพัฒนาท้องถิ่นในแต่ละปี ร่วมติดตามความก้าวหน้า ร่วมสรุปผลงาน และให้ข้อเสนอแนะ ในการแก้ไขปรับปรุงในการมีส่วนร่วมต่อไป

แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาท้องถิ่น

ความหมายของการพัฒนาท้องถิ่น

สุทธิ ศรสุวรรณค์ (2538, หน้า 16-17) ได้ให้ความหมายของการพัฒนา ดังนี้

1. การพัฒนาท้องถิ่นเป็นกรรมวิธีที่มุ่งเสริมความเป็นอยู่ของประชาชนในท้องถิ่นให้ดีขึ้น โดยความร่วมมืออย่างจริงจังของประชาชนในท้องถิ่นและควรจะเป็นความคิดริเริ่มของประชาชนในท้องถิ่นนั่นเองด้วย แต่ถ้าประชาชนในท้องถิ่นไม่รู้จักริเริ่ม ก็ไม่ใช่เทคนิคกระตุ้นเตือนให้เกิดความคิดริเริ่ม ทั้งนี้เพื่อให้วิธีนี้ได้รับการตอบสนองจากประชาชนในท้องถิ่นด้วยความกระตือรือร้นอย่างจริงจัง ซึ่งวิธีนี้ได้รับการตอบสนองจากประชาชนในท้องถิ่นด้วยความกระตือรือร้นอย่างจริงจัง ซึ่งวิธีนี้องค์การสหประชาชาติได้ยึดถือเป็นแนวทางมาตรฐาน
2. การพัฒนาท้องถิ่นเป็นขบวนการซึ่งดำเนินไปด้วยการรวมกำลังของราษฎรเองกับเจ้าหน้าที่ของรัฐบาล เพื่อปรับปรุงสภาพทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของท้องถิ่นนั้น ๆ ให้เจริญยิ่งขึ้น และผสมผสานชุมชนเหล่านั้นเข้าเป็นชีวิต และเพื่อทำให้ราษฎรมีความสามารถอุทิศตนเอง เพื่อความก้าวหน้าของประเทศของได้อย่างเต็มที่
3. การพัฒนาท้องถิ่นหมายถึง เทคนิคและวิธีการ โดยจัดทำเป็น โครงการอันหนึ่งอันเดียวกันในการที่จะส่งเสริมปรับปรุงชุมชนท้องถิ่น โดยพยายามที่จะรวมเอาความช่วยเหลือจากภายนอก มารวมผสมผสานกับความมานะพยายามของชาวบ้านในท้องถิ่นเอง และพยายามกระตุ้นความคิดริเริ่มจากท้องถิ่นและลักษณะของผู้นำไปด้วยในตัว และถือว่าเป็นส่วนสำคัญยิ่งในการนำการเปลี่ยนแปลงทางสังคมในด้านนี้ องค์การสหประชาชาติได้ให้คำจำกัดความไว้ว่า หมายถึงกระบวนการซึ่งรวมเอาความมานะพยายามของประชาชนกับฝ่ายรัฐบาลเข้าด้วยกันในการส่งเสริมสภาพของชุมชนในด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม เพื่อให้ชุมชนเหล่านั้น ได้มีบทบาทเข้ามาร่วมในชีวิตอันหนึ่งอันเดียวกันของประเทศชาติ และเพื่อให้มีส่วนร่วมสนับสนุนความเจริญของสหประชาชาติด้วยกรรมวิธีนี้ จึงมีสาระสำคัญ คือ ความร่วมมือของประชาชนด้วยศรัทธาที่จะสร้างเสริมระดับความเป็นอยู่ของตนให้ดีขึ้น โดยอาศัยความริเริ่มของตนเองเป็นสำคัญ

การกำหนดให้มีหน่วยองค์การบริหารเป็นผู้ให้ความช่วยเหลือในด้านเทคนิคและวิชาการ เพื่อช่วยให้ความริเริ่มการช่วยตนเอง และความช่วยเหลือซึ่งกันและกันให้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ

4. การพัฒนาท้องถิ่นเป็นขบวนการแห่งการกระทำทางสังคม ซึ่งราษฎรในชุมชนนั้น ๆ ร่วมกันจัดวางและลงมือกระทำการเอง กำหนดว่ากลุ่มของตนและแต่ละบุคคลมีความต้องการอย่างไรและปัญหาร่วมกันมีอะไรบ้าง แล้วจัดทำแผนการของกลุ่มและเอกชน เพื่อให้ได้มาซึ่งสิ่งที่ต้องการและสามารถแก้ปัญหาเหล่านั้นได้ โดยพยายามใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนนั้น ๆ ให้มากที่สุด และถ้าจำเป็นอาจจะขอความช่วยเหลือทั้งด้านบริการและวัสดุจากองค์การบริหารและที่มีใช้ของรัฐบาลก็ได้ เราไม่อาจจะตีความหมายให้เป็นที่พอใจได้ถ้าพูดในด้านเนื้อหาของคำ เพราะว่า เป็นปัญหาที่เกี่ยวกับวิธีการกระทำมากกว่าตัวงานที่กระทำจริง ๆ เช่น โรงพยาบาลหรือโรงเรียนนั้น อาจจะเป็นการพัฒนาชุมชนหรือไม่ใช้ก็ได้

5. การพัฒนาท้องถิ่น หมายถึง การร่วมกำลังดำเนินงานปรับปรุงสภาพความเป็นอยู่ของชุมชนให้ชุมชนมีความเป็นปึกแผ่นและดำเนินงานไปในแนวทางที่ต้องการ การทำงานพัฒนาชุมชนในท้องถิ่น ในขั้นแรกจะต้องอาศัยความร่วมมือกำลังของราษฎรในชุมชนในท้องถิ่นนั้น ๆ ในการช่วยตนเอง และร่วมมือกันดำเนินงาน แต่มักจะได้รับความช่วยเหลือทางด้านวิชาการด้วยจากหน่วยราชการหรือองค์การอาสาสมัครอื่น ๆ การพัฒนาชุมชน เป็นโครงการซึ่งให้ราษฎรในหมู่บ้านสามารถยื่นมือออกมารับเอาบริหารต่าง ๆ ของรัฐบาลซึ่งมีอยู่แล้วไปใช้ประโยชน์

6. การพัฒนาท้องถิ่น เป็นเพียงส่วนหนึ่งของขบวนการที่ใช้ในการสร้างความเจริญให้ท้องถิ่น เป็นส่วนที่มีลักษณะที่เห็นได้ชัดเจนแตกต่างออกไป โดยประกอบด้วย

6.1 การช่วยตัวเอง

6.2 การพิจารณาถึงความต้องการที่แท้จริงของประชาชน

6.3 การพิจารณาถึงลักษณะของสังคม วัฒนธรรม ประเพณี และลักษณะอื่น ๆ ของชุมชนนั้น ๆ เป็นส่วนร่วม

7. การพัฒนาท้องถิ่น หมายถึง ขบวนการอย่างหนึ่งที่รัฐบาลนำมาใช้เพื่อเป็นการกระตุ้นช่วยและส่งเสริมประชาชนในท้องถิ่นให้เกิดความคิดริเริ่มขึ้น และเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานปรับปรุงความเป็นอยู่ของตนเอง และเสริมสร้างท้องถิ่นให้เจริญก้าวหน้าทั้งในทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย

8. การพัฒนาท้องถิ่น เป็นกระบวนการที่มุ่งจะชักจูงและส่งเสริมประชาชน ให้มีความรู้สึกระตือรือร้น และสนใจที่จะเข้าร่วมมือดำเนินการปรับปรุงการทำการมหากิน เพื่อสร้างความเจริญให้กับท้องถิ่น

9. การพัฒนาท้องถิ่นย่อย มีผลต่อการมีส่วนร่วมเพราะการที่บุคคลมีความเห็นแตกต่างกันไม่ว่าจะเป็นเรื่องผลประโยชน์ที่ได้รับจากการพัฒนา หรือการที่ต้องนำตนเองเข้าไปพัวพันกับงานของส่วนรวม ย่อมมีผลให้การมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นแต่ละท้องถิ่นแตกต่างกันไป

ไพรัตน์ เตชะรินทร์ (2527 อ้างถึงใน บุญเทียน จันสุข, 2548, หน้า 7) ได้นำเสนอหลักการดำเนินการ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายแห่งการพัฒนา ดังต่อไปนี้

1. การพัฒนาต้องยึดหลัก ความต้องการพื้นฐานของคนเป็นหลัก
2. การพัฒนาต้องริเริ่ม และดำเนินการ โดยประชาชน
3. การพัฒนาร่วมกับชาวบ้าน ต้องใช้หลักการส่งเสริมให้ชาวบ้านได้พึ่งตนเอง และมีส่วนร่วมในการทำงานทุกขั้นตอน
4. โครงการและกิจกรรม ต้องมีความสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน และเหมาะสมกับสภาพแวดล้อม
5. การพัฒนาต้องส่งผลไปยังการปรับปรุง โครงสร้างทางเศรษฐกิจ สังคม และองค์กรประชาชน

จารุพันธ์ อินวาท (2550, หน้า 13) การพัฒนาท้องถิ่น คือ การพัฒนาที่เกิดขึ้นจากประชาชน ในบทบาทที่ประชาชนมีส่วนร่วมกับหน่วยการบริหารท้องถิ่น โดยเปลี่ยนฐานะจากการเป็นผู้ถูกพัฒนามาเป็นผู้กระทำการพัฒนาเอง โดยความร่วมมือดังกล่าว มีจุดมุ่งหมายเพื่อความต้องการทั้งหมดของชุมชน เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ดีขึ้นของชุมชน

ปวีณา วีรยางกูร (2554, หน้า 31) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การพัฒนาท้องถิ่น หมายถึง กระบวนการที่กระทำอย่างมีระบบ แบบแผน เพื่อที่จะก่อให้เกิดการก้าวหน้าและเสริมสร้างความเจริญงอกงามในด้านเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง กระบวนการเหล่านี้จำเป็นต้องเกิดขึ้นจากประชาชนในท้องถิ่น ประชาชนในท้องถิ่นจะมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของตน โดยคำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลัก มีการรวมกลุ่มและระดมความคิดในการจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้นตลอดจนร่วมกันทำนุบำรุงรักษาให้คงไว้ จนก่อให้เกิดความกินดีอยู่ดีของประชาชนในท้องถิ่น มีความสุข และสามารถที่จะพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน ซึ่งการพัฒนาท้องถิ่นจากประชาชนในท้องถิ่นนั้นจะก่อให้เกิดท้องถิ่นมีรากฐานแข็งแรงและมีประสิทธิภาพในการบริหารจัดการท้องถิ่นมากยิ่งขึ้นจากความหมายของการพัฒนาท้องถิ่นดังกล่าว กล่าวโดยสรุปได้ว่า การพัฒนาท้องถิ่น คือ การดำเนินการกิจการต่าง ๆ ในท้องถิ่นที่มุ่งส่งเสริมในการสร้างความมั่นคงให้กับท้องถิ่นทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมืองการปกครอง และความเป็นอยู่ของประชาชนในท้องถิ่น โดยมีการร่วมมือของแต่ละฝ่ายทั้งทางภาครัฐ เอกชน และภาคประชาชนในการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหา หรือเพื่อตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานของประชาชน

ในท้องถิ่น และเป็นการสร้างระดับความเป็นอยู่ของประชาชนในท้องถิ่นให้มีความกินดีอยู่ดีและสามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน

ข้อมูลทั่วไปขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายขาว

สภาพทั่วไป

ประวัติความเป็นมา

องค์การบริหารส่วนตำบลทรายขาว เป็นองค์การบริหารส่วนตำบลขนาดกลาง ตั้งอยู่เลขที่ 6 หมู่ที่ 1 ถนนเฉลิมพระเกียรติ ร.9 ตำบลทรายขาว อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี ตั้งอยู่ห่างจากอำเภอสอยดาว ไปทางทิศใต้ตามทางหลวงแผ่นดิน หมายเลข 317 ถนนเฉลิมพระเกียรติ ร.9 (จันทบุรี-สระแก้ว) เป็นระยะทาง 8 กิโลเมตร มีเนื้อที่ 180.8 ตารางกิโลเมตร

องค์การบริหารส่วนตำบลทรายขาว ได้รับการยกฐานะจากสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นองค์การบริหารส่วนตำบล มีฐานะเป็นนิติบุคคลและเป็นราชการบริหารส่วนท้องถิ่น ตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 ตามประกาศกระทรวงมหาดไทย เมื่อวันที่ 2 มีนาคม 2538 โดยมี นายสุรพงษ์ จันทบูรานันท์ กำนันตำบลทรายขาว เป็นประธานกรรมการบริหาร(โดยตำแหน่ง) คนแรก และมีนายเจษฎา จันทบูรานันท์ เป็นนายกองค์การบริหารส่วนตำบลทรายขาวคนปัจจุบัน

ขนาดและที่ตั้ง

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ เทศบาลตำบลทรายขาว และตำบลปะตง
ทิศใต้	ติดต่อกับ อำเภอโป่งน้ำร้อน
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ ตำบลสะตอง และอำเภอโป่งน้ำร้อน
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ อำเภอเขาคิชฌกูฏ

ภูมิประเทศ

สภาพโดยทั่วไปเป็นที่ราบเชิงเขาและที่ราบลุ่มบางส่วน มีลำคลองที่เกิดจากธรรมชาติหลายสาย เช่น คลองปะตง คลองตาพลาญ คลองทรายขาว เป็นต้น เทือกเขาสอยดาวมีสภาพเป็นป่าดิบชื้นซึ่งคงความสมบูรณ์ของธรรมชาติไว้อย่างสมบูรณ์ เป็นที่ตั้งของเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาสอยดาว มีน้ำตกเขาสอยดาวเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของอำเภอสอยดาว มีกบอกหนามซึ่งเป็นกบที่พบ และอาศัยอยู่เฉพาะพื้นที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาสอยดาวบนเทือกเขาสอยดาว และยังเป็นที่ตั้งของศูนย์ศึกษาธรรมชาติและสัตว์ป่าเขาสอยดาว มีการจัดนิทรรศการธรรมชาติตลอดทั้งปี และยังมีทางเดินศึกษาธรรมชาติ

ประชากร

ปัจจุบันในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลทรายขาวมีประชากรทั้งสิ้น 8,360 คน แยกเป็นชาย 4,329 คน หญิง 4,031 คน จำนวนครัวเรือน 2,673 ครัวเรือน (ทะเบียนราษฎรอำเภอสอยดาว เดือน มิถุนายน พ.ศ. 2557)

ตารางที่ 2-2 จำนวนครัวเรือน และจำนวนประชากรแยกตามหมู่

หมู่บ้าน	จำนวน ครัวเรือน	จำนวนประชากร (คน)		
		ชาย	หญิง	รวม
หมู่ที่ 1 บ้านตามูล	157	204	215	419
หมู่ที่ 2 บ้านสำโรงบน	563	938	877	1,815
หมู่ที่ 3 บ้านตามูลล่าง	266	285	268	553
หมู่ที่ 4 บ้านวังยาว	292	433	416	849
หมู่ที่ 5 บ้านปะตงล่าง	136	133	116	249
หมู่ที่ 6 บ้านสำโรงล่าง	313	542	539	1,081
หมู่ที่ 7 บ้านมหาเจริญ	206	267	261	528
หมู่ที่ 8 บ้านมหาเจริญล่าง	99	139	133	272
หมู่ที่ 9 บ้านไทรแก้ว	27	27	22	49
หมู่ที่ 10 บ้านซันตาพุด	208	314	286	602
หมู่ที่ 11 บ้านคอยสมบุญ	169	204	171	375
หมู่ที่ 12 บ้านนากระชาย	50	93	80	173
หมู่ที่ 13 บ้านวังศิลา	186	287	276	561
หมู่ที่ 77 ตำบลทรายขาว	1	463	371	834
รวมทั้งสิ้น	2,673	4,329	4,031	8,360

สภาพเศรษฐกิจ

ประชาชนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลทรายขาว มีอาชีพเกษตรกรรม เป็นหลัก เนื่องจากพื้นที่เป็นที่ราบเชิงเขาสลับที่ลุ่ม ดินอุดมสมบูรณ์เหมาะแก่การทำเกษตร ซึ่งประชากรส่วนใหญ่ในพื้นที่ ประกอบอาชีพทำการเกษตร เนื่องจากมีแหล่งน้ำตามธรรมชาติ ภูมิอากาศที่เหมาะสมกับการเพาะปลูก เช่น มันสำปะหลัง ข้าวโพด สวนผลไม้ สวนยางพารา และรับจ้างทั่วไป

แต่ในปัจจุบันได้มีการเริ่มขยายตัวทางอุตสาหกรรมเพื่อรองรับผลผลิตทางการเกษตร โดยมีโรงงานอุตสาหกรรมผลิตแป้งมันสำปะหลัง 1 แห่ง ทำให้ประชากรได้มีโอกาสประกอบอาชีพตามความต้องการของแต่ละบุคคล เช่น เกษตรกรรม การพาณิชย์ ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม และอื่น ๆ

ด้านโครงสร้างพื้นฐาน

1 การคมนาคมติดต่อระหว่างอำเภอและจังหวัดรวมทั้งการคมนาคมภายในตำบลและหมู่บ้าน มีรายละเอียดดังนี้

1.1 ทางหลวงแผ่นดิน หมายเลข 317 (จันทบุรี-สระแก้ว) ระยะทาง 67 กม.

1.2 ทางหลวงชนบทเป็นทางลาดยาง (สายปะดงล่าง-หนองมะค่า) ระยะทาง 13กม.

1.3 ทางหลวงชนบทเป็นทางลาดยาง (สายน้ำตกเขาสอยดาว)ระยะทาง 1.5 กม.

1.4 ทางหลวงชนบทเป็นทางลาดยาง (สายบ้านใหม่-สะตอน) ระยะทาง 2.8 กม.

1.5 ทางหลวงชนบทเป็นทางลาดยาง (สายตามูล-คลองใหญ่) ระยะทาง 16 กม.

1.6. ทางหลวงท้องถิ่น เป็นถนนลูกรัง 80 สาย 400 กม.

2. การไฟฟ้า

ตำบลทรายขาวมีไฟฟ้าเข้าถึง 13 หมู่บ้าน

3. ประปา

ปัจจุบันในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลทรายขาว มีการให้บริการด้านการประปาหมู่บ้าน โดยมีคณะกรรมการประปาหมู่บ้านของแต่ละหมู่บ้านเป็นผู้ดำเนินการบริหารจัดการ จำนวน 11 หมู่บ้าน

4. การโทรคมนาคม

4.1 การโทรศัพท์ ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลทรายขาว มีโทรศัพท์สาธารณะจำนวน 12 แห่ง นอกจากนั้นเป็นโทรศัพท์ประจำบ้านและประจำสำนักงาน

4.2 ระบบเสียงตามสายในพื้นที่ให้บริการ เพื่อให้ประชาชนในเขตได้รับรู้องค์การบริหารส่วนตำบลทรายขาวได้รับทราบข้อมูลข่าวสาร

4.3 ระบบอินเทอร์เน็ต มีบริการฟรี WIFI ณ ที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบลทรายขาว

ด้านสังคม

การศึกษา

1. มีโรงเรียนระดับประถมศึกษา จำนวน 2 แห่ง ได้แก่ โรงเรียนสังวาลย์วิทย์ 6, และ โรงเรียนบ้านสมเด็จพระยาอุปกัมภ์ มีโรงเรียนระดับประถมศึกษาถึงมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 1 แห่ง ได้แก่โรงเรียนวัดสำโรง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดจันทบุรี

2. มีวิทยาลัยการอาชีพ จำนวน 1 แห่ง วิทยาลัยการอาชีพสอยดาว สังกัด

กระทรวงศึกษาธิการ

3. มีศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 3 แห่ง ได้แก่ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านวังยาว, ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดสำโรง และศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านมหาเจริย สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลทรายขาว

ด้านสถาบัน และองค์กรทางศาสนา

มีวัดในเขตพื้นที่ จำนวน 7 แห่ง วัดสำโรง วัดวังยาว วัดอินทร์ชูศรี วัดสอยดาวเจริญธรรม วัดเทพประทานอิพร วัดไกลกังวล วัดน้ำซับตาพูด และวัดเขาสอยดาวเหนือ

ด้านสาธารณสุข

มีสถานพยาบาลเอกชน จำนวน 2 แห่ง เปิดบริการรักษาโรคทั่วไป

ด้านการเมืองการบริหาร

ข้อมูลโครงสร้าง และอัตรากำลัง เกี่ยวกับศักยภาพการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายขาว

โครงสร้างทางการเมือง องค์การบริหารส่วนตำบลทรายขาว เป็นองค์การบริหารส่วนตำบล ขนาดกลาง ประกอบด้วย สมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่น ซึ่งมาจากการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชน ดังนี้

1. ฝ่ายบริหาร ประกอบด้วย

นายเจษฎา จันทบูรานันท์ นายกองการบริหารส่วนตำบลทรายขาว

นายบรรจง ผลบำรุง รองนายกองการบริหารส่วนตำบลทรายขาว คนที่ 1

นายสมชาย วาริภพ รองนายกองการบริหารส่วนตำบลทรายขาว คนที่ 2

นายณรงค์ฤทธิ์ แบนสนิท เลขานุการนายกองการบริหารส่วนตำบลทรายขาว

2. ฝ่ายนิติบัญญัติ ประกอบด้วย

นายอาณัติ ศรีภูมิสวัสดิ์ ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลทรายขาว

นายนิติพล หมายสุภาพ รองประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลทรายขาว

นายกัมพล ชำนาญเวช เลขานุการสภาองค์การบริหารส่วนตำบลทรายขาว

สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลทรายขาว จำนวน 13 หมู่บ้าน ๆ ละ 2 คน

รวมจำนวน 26 คน

โครงสร้างการบริหารงาน ในส่วนของพนักงานองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งเป็นฝ่ายข้าราชการประจำมี นายกัมพล ชำนาญเวช ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลทรายขาว เป็นผู้บังคับบัญชา ทำหน้าที่ในการบริหารงานภายในองค์การบริหารส่วนตำบลให้เป็นไปตามนโยบายของรัฐบาล และฝ่ายบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายขาว

องค์การบริหารส่วนตำบลทรายขาว มีอัตรากำลังพนักงานส่วนตำบล และลูกจ้าง ประกอบด้วย ข้าราชการประจำ จำนวน 19 อัตรา พนักงานจ้างตามภารกิจ จำนวน 17 อัตราพนักงานจ้างทั่วไป จำนวน 10 อัตรา รวมทั้งสิ้น 46 อัตรา โดยมีโครงสร้างการบริหารงาน ประกอบด้วย ส่วนราชการ 5 ส่วน ดังนี้

1. สำนักปลัด อบต.
2. ส่วนการคลัง
3. ส่วนโยธา
4. ส่วนการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
5. ส่วนสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม

บัญชีแสดงฐานะการคลังขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายขาว ย้อนหลัง 5 ปี (ไม่รวมเงินอุดหนุน) องค์การบริหารส่วนตำบลทรายขาว มีฐานะการคลังที่มั่นคง มีรายได้ในการพัฒนาท้องถิ่น จากการจัดเก็บภาษีโรงเรือนและที่ดิน ภาษีบำรุงท้องที่ ภาษีป้าย ค่าธรรมเนียมต่าง ๆ และได้รับการจัดสรรภาษีจากรัฐบาล รวมทั้งเงินอุดหนุนเพื่อพัฒนาท้องถิ่นในด้านต่าง ๆ

ตารางที่ 2-3 รายรับ-รายจ่ายประจำปีงบประมาณ

ปี พ.ศ. / รายการ	พ.ศ. 2552	พ.ศ. 2553	พ.ศ. 2554	พ.ศ. 2555	พ.ศ. 2556
รายได้จริง	24,546,437.08	19,463,971.73	28,415,494.72	25,207,763.41	29,654,653.98
รายจ่ายจริง	19,081,505.37	17,337,704.10	22,299,791.32	19,255,252.68	20,214,255.00

ยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายขาว

วิสัยทัศน์ และพันธกิจ

วิสัยทัศน์ (Vision) “ตำบลน่าอยู่ มุ่งสู่การเกษตร การศึกษาดี มีคุณธรรม นำไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน”

พันธกิจ

1. จัดบริการขั้นพื้นฐานด้านสาธารณสุขปโภค สาธารณูปการ อย่างเพียงพอ และทั่วถึงโดยควบคุมให้สอดคล้องกับระบบผังเมืองรวมและมีความพร้อมในการรองรับการขยายตัวของชุมชน
  2. พัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลทรายขาวให้เป็นเมืองน่าอยู่ มีสภาพภูมิทัศน์ที่สวยงามมีความสะอาดและมีระเบียบเรียบร้อย ปราศจากมลภาวะ
  3. องค์การบริหารส่วนตำบลทรายขาว มีระบบการบริหารที่มีประสิทธิภาพโปร่งใสมีขีดความสามารถในการแก้ปัญหาความเดือดร้อน ได้ตรงกับความต้องการของประชาชนโดยเสริมสร้างเครือข่ายการประสานทางภาครัฐและภาคเอกชน รวมทั้งแสวงหาแหล่งรายได้ใหม่เพื่อนำมาพัฒนาท้องถิ่น
  4. ประชาชนได้พัฒนาด้านการศึกษาอย่างมีคุณภาพและมีมาตรฐาน เป็นสังคมแห่งภูมิปัญญาท้องถิ่นและการเรียนรู้ คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น สามารถปรับตัวต่อสภาพที่เปลี่ยนแปลงไปและดำรงตนในสังคมได้อย่างมีคุณค่า
  5. ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีอาชีพ มีรายได้ มีความมั่นคงทางสังคม มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน มีสุขภาพอนามัยความเป็นอยู่ที่ดีปลอดภัยจากโรคภัยไข้เจ็บและยาเสพติด ผู้สูงอายุ ผู้ด้อยโอกาสได้รับการดูแลเอาใจใส่อย่างทั่วถึง
  6. พัฒนาชุมชนในองค์การบริหารส่วนตำบลทรายขาวให้เป็นชุมชนเข้มแข็งมีจิตสำนึก มีศักยภาพในการร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบ สามารถแก้ไขปัญหาและพัฒนาชุมชนของตนเองอย่างมีประสิทธิภาพ
  7. ประชาชนเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักการเมือง ผู้นำท้องถิ่น ตระหนักถึงหน้าที่การรับผิดชอบในการปกครองระบอบประชาธิปไตย มีคุณภาพ มีคุณธรรม โปร่งใส และยุติธรรม ประชาชนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งทุกระดับ
  8. ส่งเสริมการท่องเที่ยวทั้งด้านประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ประเพณี สินค้าหัตถกรรมพัฒนาแหล่งผลิตสินค้าหัตถกรรมให้เป็นแหล่งเศรษฐกิจของท้องถิ่น
- จุดมุ่งหมายของการพัฒนา
1. ประชาชนมีการพัฒนาความรู้คู่คุณธรรม มีความเข้มแข็งทั้งร่างกาย และจิตใจ
  2. การดำเนินการเกี่ยวกับการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมกันแก้ไขปัญหาชุมชน
  3. ส่งเสริมการปลูกต้นไม้ พืชผักสวนครัว เพื่อบริโภค ปลูกฝังให้เยาวชนประชาชนรักการปลูกต้นไม้และเพื่อเป็นการลดรายจ่ายที่ไม่จำเป็นในครอบครัว

4. ประชาชนมีส่วนร่วมในการรับผิดชอบ มีจิตสำนึกในการรักษาและหวงแหน
ทรัพยากรธรรมชาติ

5. การบริการด้านสุขภาพของผู้สูงอายุ คนพิการ คนด้อยโอกาสเป็นไปอย่างทั่วถึง

6. การบริการงานทั่วไป การบริหารบุคคลและการบริหารงานคลังเป็นไปอย่างถูกต้อง
รวดเร็วและมีประสิทธิภาพสูงสุด

7. ประชาชนเข้าใจบทบาทหน้าที่และมีส่วนร่วมในการบริหารงาน

8. ประชาชนมีน้ำสะอาดเพียงพอกับการอุปโภคและบริโภค

9. การขนส่งผลผลิตหรือสินค้าทางการเกษตรสู่ตลาดได้โดยสะดวก

10. การติดต่อสื่อสาร สัญจรไปมาของประชาชน ได้รับความสะดวก รวดเร็ว และ
ปลอดภัย

11. ส่งเสริมการศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

12. ส่งเสริมด้านสุขภาพ วัฒนธรรม ประเพณีท้องถิ่นเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

13. การบริการด้านสุขภาพ ส่งเสริมสุขภาพของเยาวชนมีประสิทธิภาพ

14. ชุมชนมีสภาพเป็นเมืองน่าอยู่

แผนยุทธศาสตร์การพัฒนากององค์การบริหารส่วนตำบลทรายขาว

ยุทธศาสตร์ที่ 1 ยุทธศาสตร์ด้านโครงสร้างพื้นฐาน

1.1 แนวทางการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน

1.2 แนวทางการพัฒนาแหล่งน้ำ

ยุทธศาสตร์ที่ 2 ยุทธศาสตร์ด้านการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิต

2.1 แนวทางการพัฒนาด้านการศึกษา และศาสนา

2.2 แนวทางการพัฒนาด้านคุณภาพชีวิตเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการ ผู้ยากไร้

ผู้ด้อยโอกาส และประชาชนทั่วไป

2.3 แนวทางการพัฒนาด้านการสาธารณสุข

2.4 แนวทางการพัฒนาด้านการกีฬาและนันทนาการ

ยุทธศาสตร์ที่ 3 ยุทธศาสตร์ด้านการจัดระเบียบชุมชน สังคม และการรักษาความสงบ
เรียบร้อย

3.1 แนวทางการส่งเสริมความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน การป้องกัน
บรรเทาสาธารณภัย และการป้องกัน แก้ไขปัญหาหยาเสพติด

3.2 แนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน

3.3 แนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการเมือง การบริหาร การพัฒนาบุคลากร และ เครื่องมือเครื่องใช้

ยุทธศาสตร์ที่ 4 ยุทธศาสตร์ด้านการส่งเสริมการลงทุน พาณิชยกรรม การเกษตร และการท่องเที่ยว

4.1 แนวทางการพัฒนาและส่งเสริมด้านการเกษตร การแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร

4.2 แนวทางการพัฒนาและส่งเสริมความรู้ อาชีพ การค้า การลงทุน ในการเปิด ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

4.3 แนวทางการพัฒนาและส่งเสริมภาคบริการ ภาคโลจิสติกส์ และภาคการท่องเที่ยว

4.4 แนวทางการส่งเสริมและสนับสนุนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ยุทธศาสตร์ที่ 5 ยุทธศาสตร์ด้านการบริหารจัดการและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

5.1 แนวทางการอนุรักษ์ ฟื้นฟู ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม และการป้องกัน แก้ไขปัญหาหมอกภาวะต่าง ๆ

5.2 แนวทางการพัฒนาตำบลให้เป็นตำบลน่าอยู่

ยุทธศาสตร์ที่ 6 ยุทธศาสตร์ด้านการอนุรักษ์ ฟื้นฟู สืบสาน ศิลปะ วัฒนธรรม จารีต ประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น

6.1 แนวทางการอนุรักษ์ ฟื้นฟู สืบสาน ศิลปะ วัฒนธรรม จารีตประเพณี และภูมิปัญญา ท้องถิ่น

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการสำรวจวรรณกรรมและการศึกษาค้นคว้ามีผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า ผลงานวิจัยที่ผ่านมามีข้อค้นพบข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะ ต่าง ๆ ที่มีประโยชน์และน่าสนใจ ต่อการศึกษาในครั้งนี้ จึงขอนำเสนอผลการศึกษาวิจัยที่สำคัญ ๆ ดังนี้

จุฑามาศ ศรีศิริพรพันธ์ (2547) ได้วิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการ ดำเนินงานองค์การบริหารส่วนตำบลคลองขุด อำเภอบ้านโพธิ์ จังหวัดฉะเชิงเทรา การศึกษาวิจัย เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานองค์การบริหารส่วนตำบลคลองขุด อำเภอบ้านโพธิ์ จังหวัดฉะเชิงเทรา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการ ดำเนินงานองค์การบริหารส่วนตำบลคลองขุด ด้านร่วมวางแผน ด้านร่วมปฏิบัติงาน ร่วมกิจกรรม ด้านการติดตามตรวจสอบและศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลทั่วไปกับการมีส่วนร่วมของ ประชาชนในการดำเนินงานองค์การบริหารส่วนตำบลคลองขุด

ผลการศึกษา พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานองค์การบริหารส่วนตำบล คลองขุดอยู่ในระดับปานกลาง พบว่า ความสัมพันธ์ข้อมูลทั่วไปด้านเพศกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานองค์การบริหารส่วนตำบลคลองขุดไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานองค์การบริหารส่วนตำบลคลองขุด และไม่มีนัยสำคัญของสถิติที่ระดับ .05 ส่วนความสัมพันธ์ข้อมูลทั่วไปด้านอายุ การศึกษา หมู่บ้านที่อาศัย สถานภาพสมรส อาชีพ การพูดคุยในครอบครัวและช่องทางรับรู้ข่าวสารการดำเนินงานองค์การบริหารส่วนตำบล คลองขุดมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานองค์การบริหาร ส่วนตำบลคลองขุดและมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อมรรตน์ ชัยขรรค์เมือง (2547) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา ชุมชนย่อยภายในเขตเทศบาล: ศึกษากรณี เทศบาลตำบลแหลมฉบัง อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนภายในเขตเทศบาลตำบล แหลมฉบัง และศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน ในเขตเทศบาลตำบลแหลมฉบัง จำแนก เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ การเป็นสมาชิกกลุ่ม ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน ภาวะผู้นำ การติดต่อสื่อสาร บทบาทของข้าราชการ และนโยบาย ของรัฐบาล

ผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนย่อยในเขตเทศบาล รวม 4 ด้านในภาพรวมพบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก โดยด้านการร่วมดำเนินกิจกรรม พัฒนาชุมชนมีค่าเฉลี่ยสูงสุด สำหรับด้านการร่วมค้นหาปัญหาที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ปัจจัยที่มีผลต่อการมี ส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน พบว่า เพศ อายุ รายได้ต่อเดือน การเป็นสมาชิกกลุ่ม ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน ความคิดเห็นด้านภาวะผู้นำ การติดต่อสื่อสาร บทบาทของข้าราชการ และนโยบายรัฐบาลมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ระดับนัยสำคัญ .05 โดยที่อายุ และระดับการศึกษาไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยผู้วิจัยได้นำเสนอให้ ภาครัฐสนับสนุนส่งเสริมให้ประชาชนทราบถึงความสำคัญในการเข้ามามีส่วนร่วมในการ ดำเนินงานตามนโยบายของรัฐ เพื่อให้ประชาชนร่วมกันพัฒนาชุมชนในเขตเทศบาลตำบล แหลมฉบังให้เป็นเมืองน่าอยู่ต่อไป

คมศิลป์ ศิริวงศ์ (2547) ได้ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อ กิจกรรมชุมชนศึกษากรณีชุมชนชอยติเทศบาลเมืองฉะเชิงเทรา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา พฤติกรรมการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อกิจกรรมชุมชนและปัญหาอุปสรรคที่เกี่ยวข้องกับการ มีส่วนร่วมของประชาชนต่อกิจกรรมชุมชน เพื่อจะได้เป็นประโยชน์ในการหาแนวทางการส่งเสริม การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อกิจกรรมชุมชนที่มีประสิทธิภาพและยั่งยืน ผลการศึกษาพฤติกรรม

การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อกิจกรรมชุมชนเมื่อแบ่งกิจกรรมออกเป็น 4 ด้าน คือ 1) ด้านการเสนอปัญหาความเดือดร้อนและความต้องการของประชาชน 2) ด้านการวางแผน/ตัดสินใจ 3) ด้านการร่วมปฏิบัติกิจกรรมชุมชน 4) ด้านการตรวจสอบติดตามและประเมินผล พบว่า ประชาชนทั่วไปในชุมชนมีส่วนร่วมน้อย ในด้านการเสนอปัญหาความเดือดร้อนและความต้องการของประชาชน ด้านการวางแผน/ตัดสินใจ ด้านการตรวจสอบติดตาม และมีส่วนร่วมมาก ในด้านการร่วมปฏิบัติกิจกรรมชุมชน ยกเว้นประชาชนในชุมชนที่เป็นคณะกรรมการชุมชน สมาชิกกลุ่มผู้นำชุมชน และผู้มีอาชีพรับราชการจะมีส่วนร่วมในทุกด้านมาก ซึ่งจากการศึกษาปัญหาอุปสรรคที่ประชาชนได้ให้ข้อคิดเห็นสาเหตุมาจากคณะกรรมการขาดการประชุมชี้แจงและสร้างความเข้าใจ ขาดการประชาสัมพันธ์ ขาดการประชาสัมพันธ์ ขาดการให้ความรู้ ทำให้ประชาชนไม่ได้รับข้อมูลข่าวสารและไม่กล้าที่จะเข้ามามีส่วนร่วมได้สำหรับแนวทางที่จะส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อกิจกรรมชุมชน คือ คณะกรรมการชุมชนจะต้องมีการวางแผน และจัดทำแผนที่ระยะเวลาการดำเนินงานที่แน่นอน มีการประชุมชี้แจงให้ประชาชนในชุมชนได้รับทราบถึงภารกิจในการพัฒนาชุมชนในภาพรวม และชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมในกิจกรรมชุมชนทุกด้านตลอดจนต้องรณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบบทบาทของประชาชนต่อชุมชนและขั้นตอนวิธีการในการเข้ามามีส่วนร่วมต่อกิจกรรมชุมชน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประโยชน์สูงสุดต่อชุมชนต่อไป

เจนจิรา สุคำภา (2547) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ศึกษาเฉพาะกรณี อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ผลการศึกษาดังนี้

1. ด้านการร่วมเสนอปัญหาในชุมชน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลางและเป็นรายชื่อ พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดการประชุมเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นมากที่สุด และประชาชนมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหาภายในชุมชนร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลน้อยที่สุด
2. ด้านการจัดทำแผนพัฒนาตำบล โดยรวมอยู่ในระดับน้อย และเป็นรายชื่อ พบว่า ประชาชนได้เข้าร่วมประชุมประชาคมหมู่บ้าน เพื่อจัดทำแผนพัฒนาในชุมชนของตนเองมากที่สุด และประชาชนมีส่วนร่วมในการถกแถลงปัญหาและความต้องการน้อยที่สุด
3. ด้านการร่วมกิจกรรมขององค์การบริหารส่วนตำบล โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเป็นรายชื่อ พบว่า ประชาชนในชุมชนรวมกลุ่มกันเพื่อทำกิจกรรมร่วมกับองค์การบริหาร

ส่วนต่ำลมากที่สุด และประชาชนได้เสนอตนเองเพื่อร่วมกิจกรรมขององค์การบริหารส่วนตำบล น้อยที่สุด

4. ด้านการมีส่วนร่วมตรวจสอบการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล โดยรวม อยู่ในระดับน้อย และเป็นรายชื่อ พบว่า ประชาชนได้ติดตามและตรวจสอบการทำงานของสมาชิก องค์การบริหารส่วนตำบล และผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลมากที่สุด และประชาชนได้ร่วม เป็นคณะกรรมการฝ่ายต่าง ๆ ในการดำเนินงานทางพัสดุน้อยที่สุด

ประชาชนที่มีความแตกต่างในเรื่อง เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหาร ส่วนตำบลแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 แต่ประชาชนที่มีระยะเวลาอาศัยในตำบล แยกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม ไม่แตกต่างกัน

โดยสรุประดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหาร ส่วนตำบลโดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับน้อย โดยด้านการร่วมกิจกรรมขององค์การบริหาร ส่วนตำบล ด้านการร่วมเสนอปัญหาในชุมชน อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านการจัดทำแผนพัฒนา ตำบลและด้านการมีส่วนร่วมตรวจสอบการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล อยู่ในระดับ น้อย

สายยันต์ ภิรมย์กิจ (2547) ได้ศึกษาเรื่อง บทบาทของเทศบาลตำบลหนองบัวระเหวในการ สร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น มีความมุ่งหมาย เพื่อศึกษาบทบาทของ เทศบาลตำบลหนองบัวระเหวในการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น เพื่อ ศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็น เกี่ยวกับบทบาทเทศบาลในการสร้างการมีส่วนร่วมและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา ท้องถิ่นที่มีอายุ และระดับการศึกษาแตกต่างกัน ผลการศึกษาค้นคว้า ปรากฏดังนี้

1. ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทเทศบาลในการสร้างการ มีส่วนร่วมและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น จำนวน 4 ด้าน ไม่แตกต่างกัน และ 1 ด้านคือ ด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสารแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทเทศบาล ในการสร้างการมีส่วนร่วม จำนวน 3 ด้าน และเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา ท้องถิ่น จำนวน 4 ด้าน แยกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

โดยสรุปพบว่า ประชาชนที่มีอายุแตกต่างกันมีบทบาทเทศบาลในการสร้างการ มีส่วนร่วมและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05

พิศมัย บุญเลิศ (2548) ได้วิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาเทศบาลนครสมุทรปราการ จากการศึกษา เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาเทศบาลนครสมุทรปราการ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน, ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชน และเป็นแนวทางและข้อเสนอแนะในการพัฒนาในการวางแผนพัฒนาเทศบาลนครสมุทรปราการ

ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนมีระดับการมีส่วนร่วม การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาเทศบาลนครสมุทรปราการกับปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า เพศ อายุ รายได้ และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนของประชาชน ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาเทศบาลนครสมุทรปราการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนระดับการศึกษา มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาเทศบาลนครสมุทรปราการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05

กริชกมล เหล่าอรรค (2550) ได้วิจัยเรื่อง บทบาทของเทศบาลตำบลหัวขวางในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น ผลการวิจัยพบว่า

1. ประชาชนส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 31-50 ปี รองลงมาคืออายุ 51 ปีขึ้นไป ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี รองลงมาคือระดับการศึกษาระดับปริญญาตรี ส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้าง รองลงมาคืออาชีพค้าขาย

2. ประชาชนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของเทศบาลตำบลหัวขวางในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น โดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของเทศบาลในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น โดยรวมและเป็นรายด้าน คือ ด้านสังคมไม่แตกต่างกัน ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ด้านเศรษฐกิจ ด้านการเมืองการบริหารและด้านการจัดทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แต่ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของเทศบาลในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น โดยรวมและเป็นรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

จิราวัลย์ วรวงศ์ (2550) ได้วิจัยเรื่อง การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลเมืองสรวง อำเภอเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ดมีวัตถุประสงค์ เพื่อการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลเมืองสรวง ผลการศึกษาดังนี้

1. ประชาชนเห็นว่าเทศบาลเมืองสรวงมีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการลงทุนและ

ปฏิบัติงาน ด้านการที่ส่วนร่วมในการค้นหาสาเหตุของปัญหา ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินการ และด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล

2. ประชาชนที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันเห็นว่าเทศบาลตำบลเมืองสรวงมีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น โดยรวมและรายด้าน คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินการ และด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล ไม่แตกต่างกัน ส่วนด้านการมีส่วนร่วมในการลงทุนและปฏิบัติงานแตกต่างกัน โดยประชาชนที่มีการศึกษาประถมศึกษาเห็นว่าการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบล ด้านการมีส่วนร่วมในการลงทุนและปฏิบัติงานมากกว่าประชาชนที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา

ประชาชนที่มีอาชีพแตกต่างกันเห็นว่า เทศบาลตำบลเมืองสรวงมีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น โดยรวม และรายด้าน คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการค้นหา และสาเหตุของปัญหา ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินการ และด้านการมีส่วนร่วมในการลงทุนและปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน ส่วนด้านการมีส่วนร่วมในการติดตาม และประเมินผลแตกต่างกัน โดยประชาชนที่มีอาชีพรับราชการ และอื่น ๆ เห็นว่าการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลเมืองสรวง ด้านการมีส่วนร่วมในการลงทุนและปฏิบัติงานมากกว่าประชาชนที่มีอาชีพค้าขาย และเกษตรกรรวม

ประชาชนที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกันเห็นว่าเทศบาลตำบลเมืองสรวงมีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น โดยรวมและรายด้าน คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน ดำเนินการ ด้านการมีส่วนร่วมในการลงทุน และปฏิบัติงาน และด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล แตกต่างกัน ยกเว้น ด้านการมีส่วนร่วมในการค้นหา และสาเหตุของปัญหา ไม่แตกต่างกัน โดยประชาชนส่วนใหญ่ที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 15,001 บาท ขึ้นไป และ 5,001-10,000 บาท เห็นว่ามีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบล มากกว่าประชาชนที่มีรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาท และ 10,000-15,000 บาท

โดยสรุป ประชาชนเห็นว่าเทศบาลตำบลเมืองสรวงมีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของประชาชน ซึ่งข้อเสนอเทศที่ได้นี้ สามารถใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับใช้ในการวางแผนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ และการกำหนดกลยุทธ์ด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในอำเภอเมืองสรวง เพื่อลดปัญหาความไม่เข้าใจ ความขัดแย้งในท้องถิ่น สามารถแก้ไขปัญหาได้ถูกต้องตามความต้องการ และสร้างความพึงพอใจสูงสุดให้แก่ประชาชนในพื้นที่

ปราณี ทองจันทร์ (2550) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของเทศบาลตำบลยางน่อง อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์เพื่อ

ศึกษาบทบาทการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบบริการพื้นฐาน และปัญหาอุปสรรคในการเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของเทศบาล ตำบลยางเนิ้ง

ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนมีบทบาทในการมีส่วนร่วมพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานอยู่ในระดับปานกลาง เพราะว่าการเข้ามามีส่วนร่วมนั้น ผู้นำชุมชนจะเป็นตัวแทนภาคประชาชนร่วมเสนอความต้องการและแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน ประกอบกับเทศบาลยังปิดโอกาสให้ประชาชนในพื้นที่ได้มีบทบาทในการกำหนดขั้นตอนการทำงาน ร่วมตรวจสอบการดำเนินการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ผ่านตัวแทนประชาคมหมู่บ้าน จึงทำให้แนวทางการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน โดยการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนา ส่วนปัญหาอุปสรรคในการเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนานั้น ประชาชนมีความต้องการให้สมาชิกสภาเทศบาลมีความสามัคคีและจริงใจต่อการพัฒนา และเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบและเสนอแนะแนวทางดำเนินการ เพื่อให้การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบบริการพื้นฐานตรงกับความต้องการของประชาชน และเกิดประโยชน์ต่อประชาชนอย่างสูงสุดอีกด้วย

ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า การจัดตั้งชุมชนย่อมทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบ การดำเนินงานพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบบริการพื้นฐาน ด้วยความโปร่งใสตามหลักการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีมากขึ้น เพราะในทุกระดับประชาชนได้เข้ามามีบทบาทในการตรวจสอบการดำเนินงานพัฒนาของเทศบาลมากขึ้น เพราะข้อมูลข่าวสารการดำเนินงานได้กระจายไปถึงประชาชนอย่างทั่วถึง โดยผ่านตัวแทนของชุมชนคือผู้นำชุมชน จึงยอมรับสมมติฐาน

พลสวัสดิ์ นาทองคำ (2550) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการพัฒนาเมืองนำอยู่เทศบาลตำบลร่องคำ อำเภอร่องคำ จังหวัดกาฬสินธุ์ มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานตาม โครงการพัฒนาเมืองนำอยู่ของเทศบาลตำบลร่องคำ อำเภอร่องคำ จังหวัดกาฬสินธุ์ ใน 4 ด้าน คือ การมีส่วนร่วมด้านการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมด้านการปฏิบัติ การมีส่วนร่วมด้านผลประโยชน์ การมีส่วนร่วมด้านการติดตาม และประเมินผล

ผลการศึกษาดังนี้

1. ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลร่องคำ อำเภอร่องคำ จังหวัดกาฬสินธุ์ มีส่วนร่วมในโครงการพัฒนาเมืองนำอยู่ โดยรวม และรายด้าน 3 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ด้านการร่วมในผลประโยชน์ ด้านการตัดสินใจ และด้านการติดตาม และประเมินผล และการมีส่วนร่วมด้านปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

2. ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีส่วนร่วมในโครงการพัฒนาเมืองนำอยู่ โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จำนวน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการตัดสินใจ ด้านการร่วมในผลประโยชน์ และด้านการติดตามและประเมินผล แต่การมีส่วนร่วมด้านการปฏิบัติไม่แตกต่างกัน

3. ประชาชนที่มีอาชีพต่างกันมีส่วนร่วมในโครงการพัฒนาเมืองนำอยู่โดยรวมและรายด้านทั้ง 4 ด้าน ๆ ได้แก่ ด้านการตัดสินใจ ด้านการปฏิบัติ ด้านการร่วมในผลประโยชน์ และด้านการติดตามประเมินผล แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4. ประชาชนที่มีรายได้ต่างกันมีส่วนร่วมในโครงการพัฒนาเมืองนำอยู่ โดยรวม และรายด้านทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการตัดสินใจ ด้านการปฏิบัติ ด้านการร่วมในผลประโยชน์ และด้านการติดตามประเมินผล แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

โดยสรุป การมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการพัฒนาเมืองนำอยู่เทศบาลตำบล ร่องคำ อำเภอร่องคำ จังหวัดกาฬสินธุ์ อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีประชาชนที่มีระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือนแตกต่างกัน มีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการพัฒนาเมืองนำอยู่ แตกต่างกัน ซึ่งข้อสนเทศนี้สามารถใช้เป็นประโยชน์ในการพัฒนาการดำเนินงานด้านการพัฒนา ท้องถิ่นให้มีความยั่งยืนต่อไป

ภาวิต วัฒนศรี (2550) ได้วิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมในการบริหารองค์การบริหาร ส่วนตำบลของประชาชนตำบลน้ำคอก อำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลน้ำคอก อำเภอ เมือง จังหวัดระยอง และเพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารขององค์การ บริหารส่วนตำบลน้ำคอก จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และรายได้ ผลการวิจัยพบว่า

1. ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การปกครองส่วนตำบล น้ำคอกอำเภอเมืองระยอง อยู่ในระดับมาก เรียงตามค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย คือ ด้านการพัฒนากน และสังคม ด้านการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและด้านการพัฒนาโครงสร้าง พื้นฐาน

2. เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลของประชาชน ตำบลน้ำคอก อำเภอเมือง จังหวัดระยอง จำแนกเพศพบว่า โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

3. เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลของประชาชน ตำบลน้ำคอก อำเภอเมือง จังหวัดระยอง จำแนกอายุ พบว่า โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

4. เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลของประชาชน ตำบลน้ำคอก อำเภอเมือง จังหวัดระยอง จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า โดยรวมไม่แตกต่างกัน

แต่พิจารณารายด้านพบว่า ด้านการพัฒนาการบริหารจัดการองค์กรแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$)

5. เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลของประชาชน ตำบลน้ำคอก อำเภอเมือง จังหวัดระยอง จำแนกตามรายได้ พบว่า โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

สิริพัฒน์ ลาภจิตร (2550) ได้วิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจมีส่วนร่วมของประชาชนในการสนับสนุนการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยด้านบุคคล ปัจจัยด้านชุมชน และปัจจัยด้านองค์การ (อบต.) มีความสัมพันธ์และมีผลต่อการตัดสินใจมีส่วนร่วมของประชาชนในการสนับสนุนการบริหารงาน อบต. ซึ่งหากระดับการมีส่วนร่วมกิจกรรมใดสูงก็จะพบว่าระดับการมีส่วนร่วมของกิจกรรมอื่นสูงตามกันไปด้วยการมีส่วนร่วมส่วนใหญ่เป็นเพียงการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ในขณะที่การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเชิงนโยบายและการตรวจสอบการดำเนินงานของ อบต. อยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ ส่วนปัจจัยหรือสาเหตุที่ทำให้ประชาชนตัดสินใจเข้ามามีส่วนร่วมงานกับ อบต. พบว่า ปัจจัยด้านบุคคล ได้แก่ การเป็นหน้าที่ของประชาชน อาสาสมัครด้วยใจ มีความรู้ความสามารถ กล้าพูดกล้าแสดงความคิดเห็น เป็นที่เคารพนับถือของคนในชุมชน มีทักษะ และประสบการณ์ เป็นประโยชน์กับตัวเอง และชุมชน ส่วนปัจจัยด้านชุมชน ได้แก่ ชุมชนให้การสนับสนุนและเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วม เลือกให้เป็นตัวแทน ชุมชนมีความสามัคคี และมีกลุ่มต่าง ๆ ที่สนับสนุน ผลักดันการมีส่วนร่วม ส่วนปัจจัยด้านองค์การ ได้แก่ อบต. ดำเนินงานเป็นไปตามกฎระเบียบ เอาใจใส่กระตือรือร้นในการแก้ปัญหา มีประสิทธิภาพประชาชน สำหรับตัวแบบการตัดสินใจ พบว่าทั้ง 3 กลุ่มมีการตัดสินใจแบบมีเหตุผล มีระดับความถี่มากที่สุด รองลงมา คือ การตัดสินใจแบบผสม การตัดสินใจแบบกลุ่ม ตัวแบบผู้นำ ตัวแบบสถาบัน ตัวแบบค่อยเป็นค่อยไป และท้ายสุดเป็นตัวแบบถึงขยะ สาเหตุที่คนตัดสินใจไม่เข้ามามีส่วนร่วมเป็นปัจจัยด้านบุคคล คือ ในเรื่องการศึกษา ความรู้ทักษะประสบการณ์ความคิดหรือปม (Stigmatizations) ของประชาชนที่คิดว่าตัวเองไม่สำคัญ ไม่ใช่หน้าที่ ไม่มีเวลา ขาดโอกาสการประกอบอาชีพ ส่วนปัจจัยด้านชุมชน เป็นปัญหาที่ชุมชนขาดความสามัคคี มีความขัดแย้งกัน ส่วนปัจจัยด้านองค์การ เป็นปัญหาความโปร่งใส และความเป็นธรรมาภิบาลของอบต. เมื่อวิเคราะห์ปัจจัย (Factor analysis) พบว่า การมีส่วนร่วมมีปัจจัยสำคัญคือ ความมีหน้าตาสังคม จิตสาธารณะ การดำเนินงานของ อบต. และการเป็นเพศชาย

อมรรัตน์ สิริกาญจนวงศ์ (2551) ได้วิจัยเรื่อง การศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานเทศบาลตำบลบรือ อำเภอบรือ จังหวัดมหาสารคามมีความมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานเทศบาลตำบลบรือ 2) เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วม

ร่วมของประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษาและอาชีพแตกต่างกัน และ 3) เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานเทศบาลตำบลบรบือ ผลการศึกษาครั้งนี้

1. ประชาชนมีระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานเทศบาลตำบลบรบือ โดยรวมเป็นรายด้าน 2 ชั้น คือ ชั้นการลงทุนและการปฏิบัติงาน และชั้นการติดตามและประเมินผลอยู่ในระดับน้อย ส่วนรายด้านอีก 2 ชั้น คือ ชั้นการค้นหาปัญหาและสาเหตุ และชั้นการวางแผนดำเนินกิจกรรมอยู่ในระดับปานกลาง

2. ประชาชนเพศชายมีส่วนร่วมในการบริหารงานเทศบาล โดยรวมและเป็นรายชั้น 3 ชั้น คือ ชั้นการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา ชั้นการวางแผนดำเนินกิจกรรมและชั้นการลงทุนและปฏิบัติงาน และมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย 1 ชั้น คือ ชั้นการติดตามและประเมินผล

ส่วนประชาชนเพศหญิงมีส่วนร่วมในการบริหารงาน โดยรวมและเป็นรายชั้นทั้ง 4 ชั้นอยู่ในระดับน้อย นอกจากนี้ประชาชนเพศชายมีส่วนร่วมในการบริหารงาน โดยรวมและในรายด้านทั้ง 3 ชั้น คือ ชั้นการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา ชั้นการวางแผนดำเนินกิจกรรม และชั้นการลงทุนและปฏิบัติงานมากกว่าประชาชนเพศหญิง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แต่ประชาชนทั้งสองกลุ่มมีส่วนร่วมชั้นการติดตามและประเมินผลไม่แตกต่างกัน

3. ประชาชนที่มีอายุ 18-25 ปี และ 26-35 ปี มีส่วนร่วมในการบริหารงานเทศบาล โดยรวมและเป็นรายชั้นทุกชั้นอยู่ในระดับน้อย ประชาชนที่มีอายุ 36-45 ปี มีส่วนร่วมในการบริหารงานเทศบาล โดยรวมและเป็นรายชั้น 2 ชั้น คือ ชั้นการลงทุนและปฏิบัติงานและชั้นการติดตามและประเมินผลอยู่ในระดับน้อย และมีส่วนร่วมในการบริหารงานเทศบาลอีก 2 ชั้น อยู่ในระดับปานกลาง คือ ชั้นการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา และชั้นการวางแผนดำเนินกิจกรรม ส่วนประชาชนที่มีอายุ 46 ปีขึ้นไป มีส่วนร่วมในการบริหารงานเทศบาล โดยรวมและเป็นรายชั้น 3 ชั้น อยู่ในระดับปานกลาง และมีส่วนร่วมชั้นการติดตามและประเมินผลอยู่ในระดับน้อย โดยประชาชนที่มีอายุแตกต่างกันมีส่วนร่วมโดยรวมและรายชั้น 2 ชั้น คือ การค้นหาปัญหา และสาเหตุของปัญหา และชั้นการวางแผนดำเนินกิจกรรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนรายชั้น 2 ชั้น คือ การลงทุนและการปฏิบัติหน้าที่ และชั้นการติดตามและประเมินผลไม่แตกต่างกัน

4. ประชาชนที่มีระดับการศึกษา และอาชีพต่างกันมีส่วนร่วมในการบริหารงานเทศบาลตำบลบรบือ โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

โดยสรุปประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบรบือ มีระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานเทศบาลตำบลบรบือ โดยรวมและรายชั้น 2 ชั้น อยู่ในระดับน้อย ยกเว้นการค้นหาปัญหาและสาเหตุ

และขึ้นการวางแผนดำเนินกิจกรรมอยู่ในระดับปานกลาง ประชาชนที่มีความแตกต่างในเรื่องเพศ ช่วงอายุ มีระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานเทศบาลแตกต่างกัน แต่ประชาชนที่มีความแตกต่างในด้านระดับการศึกษา และอาชีพมีระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานเทศบาล ตำบลบรบือไม่แตกต่างกัน ซึ่งข้อเสนอเทศที่ได้สามารถใช้เป็นประโยชน์ในการพัฒนา และปรับปรุง การบริหารงานเทศบาลตำบลบรบือให้มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลต่อไป

ณัฐจรา ตันนารัตน์ (2552) ได้วิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงาน ตามแผนพัฒนาท้องถิ่นตำบลโพธิ์ชัย อำเภอเมือง จังหวัดหนองคายมีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานตามแผนพัฒนาท้องถิ่นตำบลโพธิ์ชัย อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย จำแนกตามเพศ อายุและระดับการศึกษา และข้อเสนอแนะจากประชาชนในเขตเทศบาล ตำบลโพธิ์ชัย อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย

ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนโดยรวมและจำแนกตามเพศ อายุ และระดับการศึกษา เห็นว่าการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามแผนพัฒนาท้องถิ่นตำบลโพธิ์ชัย อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย โดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยประชาชนตำบลโพธิ์ชัย โดยรวมและรายด้านทุกด้าน ไม่แตกต่างกัน ($P>.05$) แต่มีประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามแผนพัฒนาท้องถิ่นตำบลโพธิ์ชัย โดยรวมและรายด้านการประเมินผล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5

โดยสรุป ประชาชนโดยรวมและจำแนกตามเพศ อายุ และระดับการศึกษา มีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามแผนพัฒนาท้องถิ่นตำบลโพธิ์ชัย อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย โดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก และประชาชนที่มีคุณลักษณะทางประชากรแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามแผนพัฒนาท้องถิ่นตำบลโพธิ์ชัยแตกต่างกันทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05 ซึ่งข้อเสนอเทศที่ได้ในการศึกษาครั้งนี้ สามารถนำไปเป็นแนวทางในการดำเนินงานตามแผนพัฒนาท้องถิ่นตำบลโพธิ์ชัยและเทศบาลตำบลอื่น ๆ ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้และเพื่อปรับปรุง ข้อบกพร่องในการปฏิบัติงานของบุคลากรในเทศบาลตำบลให้สมบูรณ์

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ เรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายขาว อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับ และเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายขาว อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี โดยมีรายละเอียดเกี่ยวกับวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
6. เกณฑ์การแปลผล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร (Population) ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ คราวเรือนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลทรายขาว อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 2,673 คราวเรือน

กลุ่มตัวอย่าง (Sample) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ หัวหน้าครัวเรือน หรือตัวแทนครัวเรือนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลทรายขาว อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี จำนวน 348 คน ซึ่งกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้จากการใช้สูตรการคำนวณของ Yamane (1973) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% โดยให้มีความคลาดเคลื่อนที่ระดับ 0.05

การใช้สูตรคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

$$n = \frac{N}{1 + N(e)^2}$$

เมื่อ n = จำนวนตัวอย่าง หรือขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N = จำนวนหน่วยทั้งหมด หรือขนาดของประชากรทั้งหมด

e = ความคลาดเคลื่อนในการสุ่มของกลุ่มที่ยอมรับได้ (0.05)

$$\text{แทนค่า } n = \frac{2,673}{1 + (2,673) (.05)^2}$$

$$n = 348 \text{ คน}$$

ดังนั้น จำนวนของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มีจำนวนทั้งสิ้น 348 คน เมื่อได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างตามที่ได้กล่าวไว้ข้างต้นแล้ว ผู้วิจัยได้ดำเนินการแบ่งกลุ่มตัวอย่างแยกตามหมู่บ้านด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิตามสัดส่วน (Proportional random sampling) โดยใช้สูตรดังนี้

$$\text{จำนวนกลุ่มตัวอย่างแยกตามหมู่บ้าน} = \frac{\text{จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด} \times \text{จำนวนประชากรในแต่ละชุมชน}}{\text{จำนวนประชากรทั้งหมด}}$$

ตารางที่ 3-1 จำนวนกลุ่มตัวอย่างของประชาชนที่มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายขาว อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี

หมู่ที่	หมู่บ้าน	จำนวนครัวเรือน	จำนวนตัวอย่าง
1	บ้านตามูล	157	20
2	บ้านลำโรงบน	563	73
3	บ้านตามูลล่าง	266	35
4	บ้านวังยาว	292	38
5	บ้านปะตงล่าง	136	18
6	บ้านลำโรงล่าง	313	41
7	บ้านมหาเจริย	206	27
8	บ้านมหาเจริยล่าง	99	13
9	บ้านไทรแก้ว	27	3
10	บ้านซับตาพูด	208	27
11	บ้านคอยสมบูรณ์	169	22
12	บ้านนากระชาย	50	7
13	บ้านวังศิลา	186	24
77	ตำบลทรายขาว	1	-
	รวม	2,673	348

วิธีการสุ่มตัวอย่างเพื่อนำมาเป็นตัวแทนของประชากรวิจัยทั้งหมดโดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลทรายขาว อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี โดยแบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบเลือกตอบ (Checklist) เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ

ตอนที่ 2 เป็นมาตรวัดแบบให้คะแนน เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลทรายขาว อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี จำแนกได้ 4 ด้าน ดังนี้

1. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	จำนวน 4 ข้อ
2. ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ	จำนวน 4 ข้อ
3. ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	จำนวน 4 ข้อ
4. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล	จำนวน 4 ข้อ

โดยมีหลักเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

ระดับการมีส่วนร่วมมากที่สุด	ให้	4	คะแนน
ระดับการมีส่วนร่วมมาก	ให้	3	คะแนน
ระดับการมีส่วนร่วมน้อย	ให้	2	คะแนน
ระดับการมีส่วนร่วมน้อยที่สุด	ให้	1	คะแนน

การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

แบบสอบถามฉบับนี้ ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเอง มีขั้นตอนในการสร้างดังนี้

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ในเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น จากนั้นนำมากำหนดกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย กำหนดนิยาม และเพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

2. สร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายขาว อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี และตรวจสอบเนื้อหาของแบบสอบถามว่าครอบคลุมวัตถุประสงค์หรือไม่ จากนั้นนำไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบเนื้อหาของแบบสอบถามให้ถูกต้องตามแนวทางของการวิจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา

ท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลทรายขาว อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี แล้วนำมาปรับปรุงตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา

3. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ได้แก่

3.1 นายเจษฎา จันทุรณันท์ นายกองจัดการบริหารส่วนตำบลทรายขาว

3.2 นายกัมพล ชำนาญเวช ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลทรายขาว

3.3 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พงษ์เสฐียร เหลืองอลงกต ผู้อำนวยการ

ศูนย์การศึกษาจันทบุรี วิทยาลัยบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา

เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) จากนั้นปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

4. นำแบบสอบถามที่ได้ไปทดสอบใช้ (Try out) กับ ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลปะตง อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี คือกลุ่มประชากรที่มีลักษณะใกล้เคียง หรือเหมือนกับกลุ่มตัวอย่างแต่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อหาคุณภาพของเครื่องมือ โดยการหาค่าความเที่ยงตรงหรือความเชื่อมั่นได้ของแบบสอบถาม (Reliability) แบบใช้สัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) ได้ค่าความเที่ยงหรือความเชื่อถือได้ของแบบสอบถาม เท่ากับ 0.85 ซึ่งถือว่าแบบสอบถามนี้มีความเชื่อถือได้ สามารถนำไปเก็บข้อมูลจริงต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล มีขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยได้ดำเนินการแจกแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายขาว ให้กับประชาชนในเขตพื้นที่ตำบลทรายขาว จำนวน 348 ชุด โดยมีประชาชนตามเป้าหมายตอบแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมา และมีความสมบูรณ์ จำนวน 348 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100

2. นำข้อมูลที่ได้รับจากแบบสอบถามมาวิเคราะห์โดยวิธีการทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้ แบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นข้อมูลวัดระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของ
องค์การบริหารส่วนตำบลทรายขาว อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยเลือกใช้สถิติในการวิเคราะห์เพื่อให้สอดคล้องกับ
ลักษณะของข้อมูล และตอบวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ
วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ค่าความถี่ และร้อยละ

2. ข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบล
ทรายขาว อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี แบ่งเป็น 4 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านการมีส่วนร่วมในการ
ตัดสินใจ 2) ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ 3) ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์
4) ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล วิเคราะห์โดยการหา $\bar{X}$ ค่าร้อยละ $\bar{X}$ และ
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)

3. การเปรียบเทียบความแตกต่างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น
ขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายขาว อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี จำแนกตามเพศ อายุ ระดับ
การศึกษา และอาชีพ

3.1 เพศ ใช้สถิติ Independent sample t-test เป็นสถิติที่ใช้ในกรณีทดสอบความ
แตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวแปรอิสระ 2 กลุ่ม และตัวแปรอิสระเป็นระดับ Nominal หรือ
Ordinal ส่วนตัวแปรตามเป็นระดับ Interval หรือ Ratio

3.2 อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ ใช้สถิติ One-way ANOVA เป็นสถิติที่ใช้สำหรับ
เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างตัวแปรอิสระที่มี 3 กลุ่มขึ้นไป ตัวแปรอิสระเป็นระดับ Nominal
หรือส่วนตัวแปรตามเป็นระดับ Interval หรือ Ratio และหากพบว่ามีมีความแตกต่างนัยสำคัญทาง
สถิติจะทำการทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการ LSD (Least significant difference test)
ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

เกณฑ์การแปลผล

ในการวิจัยครั้งนี้ กำหนดเกณฑ์การแปลผลค่าเฉลี่ย อ้างอิงจากคู่มือการทำปัญหาพิเศษ
สำหรับนิสิตหลักสูตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา 2556 ใช้เกณฑ์
การแปลผลค่าเฉลี่ยแบบอิงเกณฑ์ (Criterion reference) กรณีแบ่งเป็น 4 ระดับ กำหนดค่าคะแนน
ของคำตอบไว้แน่นอน คือ ค่าคะแนนมากที่สุด, ค่าคะแนนมาก, ค่าคะแนนน้อย และค่าคะแนน
น้อยที่สุด ซึ่งการหาค่าระดับเกณฑ์การแปลผล โดยมีวิธีการ ดังนี้

$$\begin{aligned}
 \text{ช่วงกว้างของอันตรายภาคชั้น} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด}-\text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนระดับที่ต้องการ}} \\
 &= \frac{4-1}{4} \\
 &= 0.75
 \end{aligned}$$

ในการวิจัยครั้งนี้ กำหนดเกณฑ์การแปลผลค่าเฉลี่ย มีดังนี้

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.26-4.00	หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมมากที่สุด
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.51-3.25	หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมมาก
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.76-2.50	หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมน้อย
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00-1.75	หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมน้อยที่สุด

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การศึกษางานวิจัย เรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายขาว อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายขาว อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี และเพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายขาว อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลทรายขาว อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี จำนวน 348 คน ผู้วิจัย ได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 วิเคราะห์การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายขาว อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี

ตอนที่ 3 การทดสอบสมมติฐาน

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 4-1 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามข้อมูลทั่วไป

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน (348 คน)	ร้อยละ (100.00)
1. เพศ		
ชาย	156	44.83
หญิง	192	55.17
รวม	348	100.00
2. อายุ		
ต่ำกว่า 20 ปี	19	5.46
21 ปี-30 ปี	79	22.70
31 ปี-40 ปี	132	37.93

ตารางที่ 4-1 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน (348 คน)	ร้อยละ (100.00)
41 ปี-50 ปี	75	21.55
51 ปี-60 ปี	43	12.36
รวม	348	100.00
3. ระดับการศึกษา		
ประถมศึกษาปีที่ 6	90	25.86
มัธยมศึกษาปีที่ 3	77	22.13
มัธยมศึกษาปีที่ 6/ ปวช.	76	21.84
อนุปริญญาหรือเทียบเท่า ปวส.	49	14.08
ปริญญาตรีขึ้นไป	56	16.09
รวม	348	100.00
4. อาชีพ		
ข้าราชการ/ รัฐวิสาหกิจ	36	10.34
ธุรกิจส่วนตัว	16	4.60
ค้าขาย	39	11.21
รับจ้าง	44	12.64
เกษตรกร	204	58.62
อื่น ๆ (ไปรตระบุ)	9	2.59
รวม	348	100.00

จากตารางที่ 4-1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 55.17 และเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 44.83 มีอายุระหว่าง 31 ปี-40 ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 37.93 รองลงมาคือ อายุระหว่าง 21 ปี-30 ปี คิดเป็นร้อยละ 22.70 อายุระหว่าง 41 ปี-50 ปี คิดเป็นร้อยละ 21.55 อายุระหว่าง 51 ปี-60 ปี คิดเป็นร้อยละ 12.36 และอายุต่ำกว่า 20 ปี คิดเป็นร้อยละ 5.46 เป็นอันดับสุดท้าย สำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 6 มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 25.86 รองลงมาคือ ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 คิดเป็นร้อยละ 22.13 ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6/ ปวช. คิดเป็นร้อยละ 21.84 ระดับปริญญาตรีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 16.09 และอนุปริญญาหรือเทียบเท่า ปวส. คิดเป็นร้อยละ 14.08 เป็นอันดับสุดท้าย มีอาชีพเกษตรกรมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 58.62

รองลงมาคือ รั้งข้าง คิดเป็นร้อยละ 12.64 อาชีพค้าขาย คิดเป็นร้อยละ 11.21 อาชีพข้าราชการ/
รัฐวิสาหกิจ คิดเป็นร้อยละ 10.34 และอาชีพธุรกิจส่วนตัว คิดเป็นร้อยละ 4.60 เป็นอันดับสุดท้าย

ตอนที่ 2 วิเคราะห์การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายขาว อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี

ตารางที่ 4-2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา
ท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายขาว อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี
ในภาพรวมรายด้าน

การมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น	$\bar{X}$	SD	แปลความ	อันดับ
ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	2.56	0.54	มาก	2
ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ	2.46	0.57	น้อย	3
ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	2.60	0.58	มาก	1
ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล	1.97	0.56	น้อย	4
ภาพรวม	2.40	0.43	น้อย	-

จากตารางที่ 4-2 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น
ขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายขาว อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี ในภาพรวมอยู่ในระดับ
น้อย มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 2.40$, $SD = 0.43$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในการรับ
ผลประโยชน์ อยู่ในระดับมาก เป็นอันดับแรก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 2.60$, $SD = 0.58$) รองลงมาคือ
ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 2.56$, $SD = 0.54$) ด้านการมีส่วนร่วมในการ
ปฏิบัติการ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 2.46$, $SD = 0.57$) และอันดับสุดท้ายคือด้านการมีส่วนร่วมในการ
ประเมินผล มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 1.97$, $SD = 0.56$)

ตารางที่ 4-3 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายขาว อำเภอสอยดาว จังหวัด จันทบุรี ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	ระดับการมีส่วนร่วม				$\bar{X}$	SD	แปลความ	อันดับ
	มากที่สุด	มาก	น้อย	น้อยที่สุด				
1. ท่านได้ร่วมคิดและกำหนดแนวทางการพัฒนาเพื่อแก้ไขและลดปัญหาของท้องถิ่น	19 (5.46)	180 (51.72)	139 (39.94)	10 (2.87)	2.60	0.64	มาก	1
2. ท่านได้ร่วมในการวางแผนงาน/ โครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ ในหมู่บ้าน	22 (6.32)	185 (53.16)	121 (34.77)	20 (5.75)	2.60	0.69	มาก	2
3. ท่านได้ร่วมคัดค้านแผนงาน/ โครงการหรือกิจกรรมในการพัฒนาท้องถิ่นที่ไม่ตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน	3 (0.86)	204 (58.62)	128 (36.78)	13 (3.74)	2.57	0.58	มาก	3
4. ท่านได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในหมู่บ้าน	16 (4.60)	149 (42.82)	170 (48.85)	13 (3.74)	2.48	0.65	น้อย	4
ภาพรวม					2.56	0.54	มาก	

จากตารางที่ 4-3 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายขาว อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 2.56$, $SD = 0.54$) เมื่อพิจารณาในรายละเอียดสรุปได้ดังนี้

การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายขาว อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี อันดับแรกคือ ท่านได้ร่วมคิดและกำหนดแนวทางการพัฒนาเพื่อแก้ไขและลดปัญหาของท้องถิ่น อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 2.60$, $SD = 0.64$) รองลงมาคือ ท่านได้ร่วมในการวางแผนงาน/ โครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ ในหมู่บ้าน มีค่าเฉลี่ย

($\bar{X} = 2.60$, $SD = 0.69$) ท่านได้ร่วมคัดค้านแผนงาน/ โครงการหรือกิจกรรมในการพัฒนาท้องถิ่นที่ไม่ตอบสนองต่อความต้องการของ □ □ □ □ ประชาชน มีค่าเฉลี่ย ($\square \square \square \bar{X} = \square \square \square \square 2.57$, $SD = 0.58$) □ □ และอันดับสุดท้ายคือท่านได้มีส่วน □ □ ร่วมในการตัดสินใจแก้ไข □ □ ปัญหาที่เกิดขึ้นในหมู่บ้าน มีค่าเฉลี่ย □ □ ($\bar{X} \square \square = 2.48$, $SD = 0.65$)

ตารางที่ 4-4 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายขาว อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ

ด้านการมีส่วนร่วม ในการปฏิบัติการ	ระดับการมีส่วนร่วม				□ □ $\bar{X}$	SD	แปล ความ	อันดับ
	มากที่สุด	มาก	น้อย	น้อย ที่สุด				
1. ท่านได้ร่วมสนับสนุนงบประมาณส่วนตัวให้กับ อบต. เพื่อพัฒนาท้องถิ่น	13 (3.74)	34 (38.51)	169 (48.56)	32 (9.20)	2.37	0.70	น้อย	3
2. ท่านได้ร่วมสนับสนุนวัสดุ อุปกรณ์ แรงงานในการดำเนินงานตามแผนงาน/โครงการหรือกิจกรรมของ อบต. ในการพัฒนาท้องถิ่น	16 (4.60)	135 (38.79)	162 (46.55)	35 (10.06)	2.36	0.73	น้อย	4
3. ท่านได้เสียสละเวลาส่วนตัวมาร่วมดำเนินกิจกรรมเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม	27 (7.76)	158 (45.40)	143 (41.09)	20 (5.75)	2.55	0.72	มาก	1
4. ท่านได้เข้าร่วมโครงการ/กิจกรรมที่จัดขึ้นโดย อบต. เช่น งานประเพณี/การแข่งขันกีฬาหมู่บ้าน	27 (7.76)	172 (49.43)	107 (30.75)	42 (12.07)	2.53	0.80	มาก	2
ภาพรวม					2.46	0.57	น้อย	

จากตารางที่ 4-4 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายขาว อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 2.46, SD = 0.57$) เมื่อพิจารณาในรายละเอียดสรุปได้ดังนี้

การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายขาว อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี อันดับแรกคือ ท่านได้เสียสละเวลาส่วนตัว มาร่วมดำเนินกิจกรรมเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 2.55, SD = 0.72$) รองลงมาคือ ท่านได้เข้าร่วมโครงการ/ กิจกรรมที่จัดขึ้นโดย อบต. เช่น งานประเพณี/ การแข่งขัน กีฬาหมู่บ้าน มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 2.53, SD = 0.80$) ท่านได้ร่วมสนับสนุนงบประมาณส่วนตัวให้กับ อบต. เพื่อพัฒนาท้องถิ่น มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 2.37, SD = 0.70$) และอันดับสุดท้ายคือท่านได้ร่วมสนับสนุนวัสดุ อุปกรณ์ แรงงานในการดำเนินงานตามแผนงาน/ โครงการหรือกิจกรรมของ อบต. ในการพัฒนาท้องถิ่น มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 2.36, SD = 0.73$)

ตารางที่ 4-5 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายขาว อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี ด้านการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์

ด้านการมีส่วนร่วม รับผลประโยชน์	ระดับการมีส่วนร่วม				$\bar{X}$	SD	แปล ความ	อันดับ
	มากที่สุด	มาก	น้อย	น้อย ที่สุด				
1. ท่านได้รับความสะดวก จากการพัฒนาท้องถิ่น ด้าน สาธารณูปโภค เช่น ถนน ไฟฟ้า ประปาหมู่บ้าน	44 (12.64)	144 (41.38)	123 (35.34)	37 (10.63)	2.56	0.84	มาก	3
2. ท่านได้รับการฝึกอบรม การส่งเสริม การสนับสนุน และการพัฒนาอาชีพ	38 (10.92)	198 (56.90)	97 (27.87)	15 (4.31)	2.74	0.70	มาก	1

ตารางที่ 4-5 (ต่อ)

ด้านการมีส่วนร่วม รับผลประโยชน์	ระดับการมีส่วนร่วม				$\bar{X}$	SD	แปล ความ	อันดับ
	มากที่สุด	มาก	น้อย	น้อย ที่สุด				
3. ท่านหรือบุคคลใน ครอบครัวได้รับการพัฒนา คุณภาพชีวิตเช่นเด็กและ เยาวชน สตรี คนชราและ ผู้ด้อยโอกาส	22 (6.32)	204 (58.62)	113 (32.47)	9 (2.59)	2.69	0.63	มาก	2
4. ท่านและบุคคลใน ครอบครัวได้รับการส่งเสริม การดูแลสุขภาพสุขภาพ การป้องกันและ ควบคุมโรคติดต่อ	22 (6.32)	150 (43.10)	124 (35.63)	52 (14.94)	2.41	0.82	น้อย	4
ภาพรวม					2.60	0.58	มาก	

จากตารางที่ 4-5 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายขาว อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี ด้านการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}=2.60$, $SD = 0.58$) เมื่อพิจารณาในรายละเอียดสรุปได้ดังนี้

การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายขาว อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี อันดับแรกคือ ท่านได้รับการฝึกอบรม การส่งเสริม การสนับสนุนและการพัฒนาอาชีพ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 2.74$, $SD = 0.70$) ท่านหรือบุคคลในครอบครัวได้รับการพัฒนาคุณภาพชีวิต เช่น เด็กและเยาวชน สตรี คนชราและผู้ด้อยโอกาส มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 2.69$, $SD = 0.63$) ท่านได้รับความสะดวกจากการพัฒนาท้องถิ่นด้านสาธารณูปโภค เช่น ถนน ไฟฟ้า ประปาหมู่บ้าน มีค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 2.56$, $SD = 0.84$) และอันดับสุดท้ายคือท่านและบุคคลในครอบครัวได้รับการส่งเสริม การดูแลสุขภาพสุขภาพ การป้องกันและควบคุมโรคติดต่อ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 2.41$, $SD = 0.82$)

ตารางที่ 4-6 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายขาว อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

ด้านการมีส่วนร่วม ในการประเมินผล	ระดับการมีส่วนร่วม				$\bar{X}$	SD	แปล ความ	อันดับ
	มาก		น้อย					
	มากที่สุด	มาก	น้อย	ที่สุด				
1. ท่านได้เข้าร่วมเป็น กรรมการตรวจสอบในการ จัดซื้อ/ จัดจ้างของ อบต.	-	81	180	87	1.98	0.70	น้อย	2
		(23.28)	(51.72)	(25.00)				
2. ท่านได้เข้าร่วมเป็น คณะกรรมการการตรวจรับ งานโครงการก่อสร้าง ต่าง ๆ ที่ได้ดำเนินงานตาม แผนพัฒนา	-	63	207	78	1.96	0.64	น้อย	3
		(18.10)	(56.48)	(22.41)				
3. ท่านได้ร่วมตรวจสอบการ ใช้จ่ายงบประมาณของ อบต. ในการดำเนินงานตามแผน	-	93	168	87	2.02	0.72	น้อย	1
		(26.72)	(48.28)	(25.00)				
4. ท่านได้ร่วมเสนอ ข้อบกพร่องจากการ ดำเนินงานให้กับ อบต. ได้รับทราบ	10	70	150	118	1.92	0.81	น้อย	4
	(2.87)	(20.11)	(43.10)	(33.91)				
ภาพรวม					1.97	0.56	น้อย	

จากตารางที่ 4-6 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายขาว อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย มีค่าเฉลี่ย $\bar{X}$ ($\bar{X} = 1.97, SD = 0.56$) เมื่อพิจารณาในรายละเอียดสรุปได้ดังนี้

การมีส่วนร่วมในการประเมินผลของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายขาว อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี อันดับแรกคือ ท่านได้ร่วมตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณของ อบต.ในการดำเนินงานตามแผน อยู่ในระดับน้อย มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 2.02, SD = 0.72$) ท่านได้เข้าร่วมเป็นกรรมการตรวจสอบในการจัดซื้อ/ จัดจ้างของ อบต. มีค่าเฉลี่ย

($\bar{X} = 1.98$, $SD = 0.70$) ท่านได้เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการการตรวจรับงานโครงการก่อสร้างต่าง ๆ ที่ได้ดำเนินงานตามแผนพัฒนา มีค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 1.96$, $SD = 0.64$ และอันดับสุดท้ายคือท่านได้ร่วมเสนอข้อบกพร่องจากการดำเนินงานให้กับ อบต. ได้รับทราบ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 1.92$, $SD = 0.81$)

ตอนที่ 3 การทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 1 ประชาชนที่มีเพศ ต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายขาว อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี แตกต่างกัน

ตารางที่ 4-7 การเปรียบเทียบเพศกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายขาว อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี

เพศ	จำนวน	$\bar{X}$	SD	t	Sig.
ชาย	156	2.494	0.371	3.83	0.00*
หญิง	192	2.318	0.463		

* $p \leq .05$

จากตารางที่ 4-7 ผลการเปรียบเทียบเพศกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายขาว อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี พบว่า ค่า $t = 3.83$ และค่า Sig. = 0.00 อธิบายได้ว่าประชาชนที่มีเพศต่างกันมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายขาว อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงเป็นการยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 2 ประชาชนที่มีอายุ ต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายขาว อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี แตกต่างกัน

ตารางที่ 4-8 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา
ท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายขาว อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี
กับอายุ

อายุ	$\bar{X}$	SD
ต่ำกว่า 20 ปี	2.23	0.47
21 ปี-30 ปี	2.46	0.35
31 ปี-40 ปี	2.45	0.45
41 ปี-50 ปี	2.38	0.49
51 ปี-60 ปี	2.20	0.32

จากตารางที่ 4-8 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วม
ของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายขาว อำเภอสอยดาว จังหวัด
จันทบุรีกับอายุ พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นอันดับมากที่สุด ช่วงอายุ
21 ปี-30 ปี มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 2.46$, $SD = 0.35$) รองลงมาคือ ช่วงอายุ 31 ปี-40 ปี มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} =$
 2.45 , $SD = 0.45$) ช่วงอายุ 41 ปี-50 ปี มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 2.38$, $SD = 0.35$) ช่วงอายุต่ำกว่า 20 ปี มี
ค่าเฉลี่ย
($\bar{X} = 2.23$, $SD = 0.47$) และช่วงอายุ 51 ปี-60 ปี มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 2.20$, $SD = 0.32$) เป็นอันดับสุดท้าย

ตารางที่ 4-9 การวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของการมีส่วนร่วม
ของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายขาว
อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี กับอายุ

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	4	2.95	0.74	4.08	0.000*
ภายในกลุ่ม	343	62.08	0.18		
รวม	347	65.03			

* $p \leq .05$

จากตารางที่ 4-9 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายขาว อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี กับอายุ พบว่า ค่า $F = 4.08$ และค่า $Sig. = 0.00$ อธิบายได้ว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกันมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายขาว อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงเป็นการยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ และได้ทำการวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธีของ LSD ได้ผลการวิเคราะห์ ดังนี้

ตารางที่ 4-10 การวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่ (Post hoc) ของค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายขาว อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี ภาปรวมอายุ

อายุ	$\bar{X}$	ต่ำกว่า 20 ปี	21 ปี-30 ปี	31 ปี-40 ปี	41 ปี-50 ปี	51 ปี-60 ปี
ต่ำกว่า 20 ปี	2.23	-		-0.22*		
21 ปี-30 ปี	2.46		-			0.26*
31 ปี-40 ปี	2.45			-		0.25*
41 ปี-50 ปี	2.38				-	0.18*
51 ปี-60 ปี	2.20					-

* $p \leq .05$

จากตารางที่ 4-10 ผลการทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ด้วยวิธีการทดสอบของ LSD (Least significant difference test) พบว่ามีความแตกต่าง 4 คู่ ดังนี้

คู่ที่ 1 กลุ่มประชาชนที่มีอายุ ต่ำกว่า 20 ปี มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายขาว อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี น้อยกว่ากลุ่มประชาชนที่มีอายุ 31 ปี-40 ปี

คู่ที่ 2 กลุ่มประชาชนที่มีอายุ 21 ปี-30 ปี มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายขาว อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี มากกว่ากลุ่มประชาชนที่มีอายุ 51 ปี-60 ปี

คู่ที่ 3 กลุ่มประชาชนที่มีอายุ 31 ปี-40 ปี มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายขาว อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี มากกว่ากลุ่มประชาชนที่มีอายุ 51 ปี-60 ปี

คู่ที่ 4 กลุ่มประชาชนที่มีอายุ 41 ปี-50 ปี มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายขาว อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี มากกว่ากลุ่มประชาชนที่มีอายุ 51 ปี-60 ปี

สมมติฐานที่ 3 ประชาชนที่มีระดับการศึกษา ต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายขาว อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี แตกต่างกัน

ตารางที่ 4-11 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายขาว อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี กับระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	$\bar{X}$	SD
ประถมศึกษาปีที่ 6	2.43	0.34
มัธยมศึกษาปีที่ 3	2.34	0.51
มัธยมศึกษาปีที่ 6/ ปวช.	2.40	0.47
อนุปริญญาหรือเทียบเท่า ปวส.	2.20	0.41
ปริญญาตรีขึ้นไป	2.58	0.34

จากตารางที่ 4-11 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายขาว อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี กับระดับการศึกษา พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นอันดับมากที่สุดคือ ช่วงระดับปริญญาตรีขึ้นไป มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 2.58, SD = 0.34$) รองลงมาคือ ระดับประถมศึกษาปีที่ 6 มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 2.43, SD = 0.34$) มัธยมศึกษาปีที่ 6/ ปวช. มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 2.40, SD = 0.47$) มัธยมศึกษาปีที่ 3 มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 2.34, SD = 0.51$) และช่วงอนุปริญญาหรือเทียบเท่า ปวส. มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 2.20, SD = 0.41$) เป็นอันดับสุดท้าย

ตารางที่ 4-12 การวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของการมีส่วนร่วม
ของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายขาว
อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี กับระดับการศึกษา

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	4	4.25	1.06	6.00	0.00*
ภายในกลุ่ม	343	60.77	0.18		
รวม	347	65.03			

* $p \leq .05$

จากตารางที่ 4-12 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายขาว อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี กับระดับการศึกษา พบว่า ค่า $F = 6.00$ และค่า $Sig. = 0.00$ อธิบายได้ว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายขาว อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงเป็นการยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ และได้ทำการวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธีของ LSD ได้ผลการวิเคราะห์ ดังนี้

ตารางที่ 4-13 การวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่ (Post hoc) ของค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายขาว อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี ภาพรวมระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	$\bar{X}$	ประถมศึกษา ปีที่ 6	มัธยมศึกษา ปีที่ 3	มัธยมศึกษา ปีที่ 6/ ปวช.	อนุปริญญา หรือเทียบเท่า ปวส.	ปริญญาตรี ขึ้นไป
ประถมศึกษาปีที่ 6	2.43	-			0.23*	-0.16*
มัธยมศึกษาปีที่ 3	2.34		-			-0.24*
มัธยมศึกษาปีที่ 6/ ปวช.	2.40			-	0.21*	-0.18*
อนุปริญญาหรือ เทียบเท่า ปวส.	2.20				-	-0.39*
ปริญญาตรีขึ้นไป	2.58					-

* $p \leq .05$

จากตารางที่ 4-13 ผลการทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ด้วยวิธีการทดสอบของ LSD (Least significant difference test) พบว่ามีความแตกต่าง 6 คู่ ดังนี้

คู่ที่ 1 กลุ่มประชาชนที่มีระดับการศึกษาประถมศึกษาปีที่ 6 มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายขาว อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี มากกว่ากลุ่มประชาชนที่มีระดับการศึกษาอนุปริญญาหรือเทียบเท่า ปวส.

คู่ที่ 2 กลุ่มประชาชนที่มีระดับการศึกษาประถมศึกษาปีที่ 6 มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายขาว อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี น้อยกว่ากลุ่มประชาชนที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรีขึ้นไป

คู่ที่ 3 กลุ่มประชาชนที่มีระดับศึกษามัธยมศึกษาปีที่ 3 มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายขาว อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี น้อยกว่ากลุ่มประชาชนที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรีขึ้นไป

คู่ที่ 4 กลุ่มประชาชนที่มีระดับการศึกษามัธยมศึกษาปีที่ 6/ ปวช. มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายขาว อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี มากกว่ากลุ่มประชาชนที่มีระดับการศึกษาอนุปริญญาหรือเทียบเท่า ปวส.

คู่ที่ 5 กลุ่มประชาชนที่มีระดับการศึกษามัธยมศึกษาปีที่ 6/ ปวช. มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายขาว อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี น้อยกว่ากลุ่มประชาชนที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรีขึ้นไป

คู่ที่ 6 กลุ่มประชาชนที่มีระดับการศึกษาอนุปริญญาหรือเทียบเท่า ปวส. มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายขาว อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี น้อยกว่ากลุ่มประชาชนที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรีขึ้นไป

สมมติฐานที่ 4 ประชาชนที่มีอาชีพ ต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายขาว อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี แตกต่างกัน

ตารางที่ 4-14 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายขาว อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี กับอาชีพ

อาชีพ	$\bar{X}$	SD
ข้าราชการ/ รัฐวิสาหกิจ	2.61	0.40
ธุรกิจส่วนตัว	2.21	0.45
ค้าขาย	2.55	0.36
รับจ้าง	2.32	0.43
เกษตรกร	2.36	0.43
อื่น ๆ (ไปรตระบุ)	2.48	0.59

จากตารางที่ 4-14 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายขาว อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรีกับอาชีพ พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นอันดับมากที่สุดคือ อาชีพข้าราชการ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 2.61$, SD = 0.40) รองลงมาคือ อาชีพค้าขาย มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 2.55$, SD = 0.36) อาชีพเกษตรกร มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 2.36$, SD = 0.43) อาชีพอื่น ๆ (ไปรตระบุ) มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 2.48$, SD = 0.59) และอาชีพธุรกิจส่วนตัว มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 2.21$, SD = 0.45) เป็นอันดับสุดท้าย

ตารางที่ 4-15 การวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของการมีส่วนร่วม
ของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายขาว
อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี กับอาชีพอ

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	5	3.93	0.79	4.40	0.00*
ภายในกลุ่ม	342	61.10	0.18		
รวม	347	65.03			

* $p \leq .05$

จากตารางที่ 4-15 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายขาว อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี กับอาชีพอ พบว่า ค่า $F = 4.40$ และค่า $Sig. = 0.00$ อธิบายได้ว่าประชาชนที่มีอาชีพต่างกันมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายขาว อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงเป็นการยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ และได้ทำการวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธีของ LSD ได้ผลการวิเคราะห์ดังนี้

ตารางที่ 4-16 การวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่ (Post hoc) ของค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมของประชาชน
ในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายขาว อำเภอสอยดาว จังหวัด
จันทบุรี ภาพรวมอาชีพ

อาชีพ	$\bar{X}$	รับราชการ/ รัฐวิสาหกิจ	ธุรกิจ ส่วนตัว	ค้าขาย	รับจ้าง	เกษตรกร	อื่น ๆ (โปรด ระบุ)
ข้าราชการ/ รัฐวิสาหกิจ	2.62	-			0.30*	0.26*	
ธุรกิจส่วนตัว	2.21		-	-0.34*			

ค้าขาย	2.55	-	0.23*	0.19*
รับจ้าง	2.32		-	

ตารางที่ 4-6 (ต่อ)

อาชีพ	$\bar{X}$	รับราชการ/ รัฐวิสาหกิจ	ธุรกิจ ส่วนตัว	ค้าขาย	รับจ้าง	เกษตรกร	อื่น ๆ (โปรด ระบุ)
เกษตรกร	2.36					-	-
อื่น ๆ (โปรดระบุ)	2.48					-	-

* $p \leq .05$

จากตารางที่ 4-16 ผลการทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ด้วยวิธีการทดสอบของ LSD (Least significant difference test) พบว่ามีความแตกต่าง 5 คู่ ดังนี้

คู่ที่ 1 กลุ่มประชาชนที่มีอาชีพข้าราชการ/ รัฐวิสาหกิจ มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายขาว อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี มากกว่ากลุ่มประชาชนที่มีอาชีพรับจ้าง

คู่ที่ 2 กลุ่มประชาชนที่มีอาชีพข้าราชการ/ รัฐวิสาหกิจ มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายขาว อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี มากกว่ากลุ่มประชาชนที่มีอาชีพเกษตรกร

คู่ที่ 3 กลุ่มประชาชนที่มีอาชีพธุรกิจส่วนตัว มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายขาว อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี น้อยกว่ากลุ่มประชาชนที่มีอาชีพค้าขาย

คู่ที่ 4 กลุ่มประชาชนที่มีอาชีพค้าขาย มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายขาว อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี มากกว่ากลุ่มประชาชนที่มีอาชีพรับจ้าง

คู่ที่ 5 กลุ่มประชาชนที่มีอาชีพค้าขาย มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายขาว อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี มากกว่ากลุ่มประชาชนที่มีอาชีพเกษตรกร

ตารางที่ 4-17 สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐาน	ผลการทดสอบสมมติฐาน
1. ประชาชนที่มีเพศ ต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของ องค์การบริหารส่วนตำบลทรายขาว อำเภอสอยดาว จังหวัด จันทบุรี แตกต่างกัน	ยอมรับสมมติฐาน
2. ประชาชนที่มีอายุ ต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของ องค์การบริหารส่วนตำบลทรายขาว อำเภอสอยดาว จังหวัด จันทบุรี แตกต่างกัน	ยอมรับสมมติฐาน
3. ประชาชนที่มีระดับการศึกษา ต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนา ท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายขาว อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี แตกต่างกัน	ยอมรับสมมติฐาน
4. ประชาชนที่มีอาชีพ ต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น ขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายขาว อำเภอสอยดาว จังหวัด จันทบุรี แตกต่างกัน	ยอมรับสมมติฐาน

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษางานวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายขาว อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายขาว อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี และเพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายขาว อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ ใน 4 ด้าน คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล จำแนกตามตัวแปรอิสระ โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับประชาชนหัวหน้าครัวเรือนหรือตัวแทนครัวเรือนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายขาว อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี จำนวน 348 คน จากการคำนวณโดยสูตร ของ Yamane (1973) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย จำนวนร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบ t-test และวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) นำเสนอผลการศึกษาลำดับ ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายขาว อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างของการวิจัย เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง ระหว่าง 31 ปี-40 ปี การศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษาปีที่ 6 และมีอาชีพเกษตรกร

ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายขาว อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี

ผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายขาว อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี ในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย

โดยเรียงลำดับต่อไปนี้ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ อยู่ในระดับมาก เป็นอันดับแรก รองลงมาคือ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ อยู่ในระดับมาก ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ อยู่ในระดับน้อย และอันดับสุดท้ายคือ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล อยู่ในระดับน้อย

ตอนที่ 3 การทดสอบสมมติฐาน

ผลการทดสอบสมมติฐานเพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายขาว อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี จำแนกตามข้อมูลทั่วไป พบว่า

ประชาชนที่มีเพศ ต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายขาว อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ประชาชนที่มีอายุ ต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายขาว อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ประชาชนที่มีระดับการศึกษา ต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายขาว อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ประชาชนที่มีอาชีพ ต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายขาว อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

1. ผลการศึกษาการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายขาว อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ เจนจิรา สุคำภา (2547, หน้า 85) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอสูงเนินจังหวัดนครราชสีมา พบว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลโดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับน้อย และยังสอดคล้องกับการศึกษาของ คมศิลป์ ศิริวงศ์ (2547) ได้ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อกิจกรรมชุมชน ศึกษากรณีชุมชนชอยลิเกเทศบาลเมืองชะเชิงเทรา พบว่า ประชาชนทั่วไปในชุมชนมีส่วนร่วมน้อย แต่ขัดแย้งกับการศึกษาของ ณัฐจุรา ตันนารัตน์ (2552) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานตามแผนพัฒนาท้องถิ่นตำบลโพธิ์ชัย อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย พบว่า ประชาชน

โดยรวมมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามแผนพัฒนาท้องถิ่นตำบลโพธิ์ชัย อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย ด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก และขัดแย้งกับการศึกษาของ อมรรรัตน์ ชัยขรรค์เมือง (2547, หน้า 72) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนย่อยภายในเขตเทศบาล: ศึกษากรณี เทศบาลตำบลแหลมฉบัง อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนย่อยในเขตเทศบาล รวม 4 ด้านในภาพรวม พบว่าประชาชนมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ซึ่งในความคิดเห็นผู้วิจัยสามารถสรุปเป็นรายด้านได้ ดังนี้

1.1 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ พบว่า อยู่ในระดับมาก ซึ่งในความคิดเห็นผู้วิจัยอาจกล่าวได้ว่าเป็นเพราะประชาชนได้มีส่วนร่วมคิดและกำหนดแนวทางการพัฒนาเพื่อแก้ไขและลดปัญหาของท้องถิ่น และได้ร่วมโครงการกิจกรรมต่าง ๆ ในหมู่บ้านหรือกิจกรรมในการพัฒนาท้องถิ่น จึงทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในหมู่บ้าน

1.2 การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ พบว่า อยู่ในระดับน้อย ซึ่งในความคิดเห็นผู้วิจัยอาจกล่าวได้ว่าเป็นเพราะประชาชนไม่มีส่วนร่วมสนับสนุนวัสดุ อุปกรณ์ งบประมาณ แรงงาน ในการดำเนินงานตามแผนงาน/ โครงการหรือกิจกรรมของ อบต. ในการพัฒนาท้องถิ่น

1.3 การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ พบว่า อยู่ในระดับมาก ซึ่งในความคิดเห็นผู้วิจัยอาจกล่าวได้ว่าเป็นเพราะประชาชนได้รับการฝึกอบรม การส่งเสริม การสนับสนุนและการพัฒนาอาชีพ และได้รับความสะดวกจากการพัฒนาท้องถิ่น ด้านสาธารณูปโภค เช่น ถนน ไฟฟ้า ประปาหมู่บ้าน

1.4 การมีส่วนร่วมในการประเมินผล พบว่า อยู่ในระดับน้อย ซึ่งในความคิดเห็นผู้วิจัยอาจกล่าวได้ว่าเป็นเพราะประชาชนไม่ได้มีส่วนร่วมตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณของ อบต. ในการดำเนินงานตามแผน ไม่ได้มีส่วนร่วมเสนอข้อบกพร่องจากการดำเนินงานให้กับ อบต. ได้รับทราบ

2. ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายขาว อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี จำแนกตาม เพศ อายุ การศึกษา และอาชีพ พบว่า

2.1 เพศ พบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายขาว อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี โดยภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งในความคิดเห็นของผู้วิจัยอาจกล่าวได้ว่าเป็นเพราะประชาชนเพศหญิงมีเวลาและให้ความสนใจและให้ความสำคัญกับการพัฒนาท้องถิ่นมากกว่าเพศชาย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฐจุรา ตันนารัตน์ (2552) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานตามแผนพัฒนาท้องถิ่นตำบลโพธิ์ชัย อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย ผลการศึกษา

พบว่า ประชาชนโดยรวมและจำแนกตามเพศ อายุ และระดับการศึกษา มีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามแผนพัฒนาท้องถิ่นตำบลโพธิ์ชัย อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย โดยรวม และรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก และประชาชนที่มีคุณลักษณะทางประชากรแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามแผนพัฒนาท้องถิ่นตำบลโพธิ์ชัยแตกต่างกันทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05

2.2 อายุ พบว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายขาว อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี โดยภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งในความคิดเห็นของผู้วิจัยอาจกล่าวได้ว่าเป็นเพราะประชาชนที่มีอายุ 31ปี-40 ปี อยู่ในช่วงวัยทำงาน ทำให้เข้าใจถึงประโยชน์ในการพัฒนาท้องถิ่น และมีเวลาในการเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายขาว ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐจรรยา ตันนารัตน์ (2552) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานตามแผนพัฒนาท้องถิ่นตำบลโพธิ์ชัย อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนโดยรวมและจำแนกตามเพศ อายุ และระดับการศึกษา มีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามแผนพัฒนาท้องถิ่นตำบลโพธิ์ชัย อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย โดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก และประชาชนที่มีคุณลักษณะทางประชากรแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามแผนพัฒนาท้องถิ่นตำบลโพธิ์ชัยแตกต่างกันทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05

2.3 ระดับการศึกษา พบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายขาว อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี โดยภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งในความคิดเห็นของผู้วิจัยอาจกล่าวได้ว่าเป็นเพราะองค์การบริหารส่วนตำบลทรายขาว ได้จัดตั้งขึ้นในพื้นที่และอยู่ใกล้ชิดประชาชนมากที่สุด จึงเห็นความเดือดร้อน ประกอบกับประชาชนที่มีระดับการศึกษาประถมศึกษาปีที่ 6 นั้น ได้เข้าร่วมกิจกรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายขาวบ่อยครั้ง จึงทำให้แก้ไขปัญหาได้ตรงความต้องการของประชาชนได้อย่างแท้จริง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐจรรยา ตันนารัตน์ (2552) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานตามแผนพัฒนาท้องถิ่นตำบลโพธิ์ชัย อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย ผลการศึกษาพบว่าประชาชน โดยรวมและจำแนกตามเพศ อายุ และระดับการศึกษา มีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามแผนพัฒนาท้องถิ่นตำบลโพธิ์ชัย อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย โดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก และประชาชนที่มีคุณลักษณะทางประชากรแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามแผนพัฒนาท้องถิ่นตำบลโพธิ์ชัย แตกต่างกันทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05

2.4 อาชีพ พบว่า ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายขาว อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี โดยภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมี

นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งในความคิดเห็นของผู้วิจัยอาจกล่าวได้ว่าเป็นเพราะประชาชนที่ทำอาชีพเกษตรกรให้ความสำคัญในการพัฒนาท้องถิ่น ซึ่งประชาชนกลุ่มนี้ได้รับผลประโยชน์มาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพลสวัสดิ์ นาทองคำ (2550) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนใน โครงการพัฒนาเมืองนำอยู่เทศบาลตำบลร่องคำ อำเภอร่องคำ จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนใน โครงการพัฒนาเมืองนำอยู่เทศบาลตำบลร่องคำ อำเภอร่องคำ จังหวัดกาฬสินธุ์ อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีประชาชนที่มีระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือนแตกต่างกัน มีส่วนร่วมของประชาชนใน โครงการพัฒนาเมืองนำอยู่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษางานวิจัย เรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของ องค์การบริหารส่วนตำบลทรายขาว อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายขาว อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี ภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ผู้ศึกษาได้ให้ความสนใจและตั้งข้อสังเกตครั้งนี้ ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลและด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ เพื่อให้้องค์การบริหารส่วนตำบลทรายขาว อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาและบริหารจัดการให้ยั่งยืน จึงมีข้อเสนอแนะดังนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ควรส่งเสริมให้ประชาชนได้กำหนดแนวทาง วิธีการในการตรวจสอบข้อบกพร่องจากการดำเนินงานหรือการดำเนิน โครงการต่าง ๆ ของ อบต.
2. ควรส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น โดยการทำให้ประชาชนมีความรู้สึกเป็นเจ้าของและมีส่วนร่วมในการพัฒนาพื้นที่ตนเอง การสนับสนุนให้คนในชุมชนได้ดำเนินงานร่วมกัน

ข้อเสนอเชิงปฏิบัติการ

1. ควรให้ประชาชนมีบทบาทร่วมเป็นคณะกรรมการตรวจรับงาน โครงการต่าง ๆ และร่วมเป็นกรรมการตรวจสอบในการจัดซื้อ/ จัดจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายขาว
2. ควรให้ประชาชนได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ศึกษาดูงาน ฝึกปฏิบัติ เพื่อพัฒนาศักยภาพชุมชนของตนเอง

ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ

1. ควรศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลอื่น แล้วนำผลการศึกษาที่ได้มาเปรียบเทียบ อันนำไปสู่การแก้ไขปัญหา และก่อให้เกิดประโยชน์ต่อประชาชนได้อย่างแท้จริง
2. ควรศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลและด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ เพื่อนำข้อมูลทั้งสองส่วนมาศึกษาข้อควรปรับปรุงแก้ไขได้อย่างชัดเจนยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2550). *รวมกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น*.

ฉะเชิงเทรา: โรงพิมพ์ประสานมิตร.

กรรณิกา ชมดี. (2524). *การมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ ศึกษา*

โครงการสารภี ตำบลท่าซ่าย อำเภอวารินชำราบ อุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์

สังคมศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาสังคมสงเคราะห์ศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย,

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

กริชกมล เหล่าอรรคะ. (2550). *บทบาทของเทศบาลตำบลหัวขวางในการพัฒนาการมีส่วนร่วม*

ของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น. การศึกษาค้นคว้าอิสระรัฐประศาสนศาสตร

มหาบัณฑิต, สาขาวิชานโยบายสาธารณะ, คณะรัฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

คมศิลป์ ศิริวงศ์. (2547). *พฤติกรรมการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อกิจกรรมชุมชนของชุมชน*

เทศบาลเมืองฉะเชิงเทรา. ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชา

นโยบายสาธารณะ, วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ, มหาวิทยาลัยบูรพา.

จรรยา กลิ่นอุดม. (2547). *การมีส่วนร่วมของสตรีในกิจกรรมการปกครองท้องถิ่น เทศบาลตำบล*

คลองตำหรุ จังหวัดชลบุรี. ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชา

นโยบายสาธารณะ, วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ, มหาวิทยาลัยบูรพา.

จารุพันธ์ อินวาท (2550). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น: กรณีศึกษา*

องค์การบริหารส่วนตำบลเจดีย์คำ อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา. การศึกษาค้นคว้าอิสระ

รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาวิทยาการจัดการ, คณะบริหารธุรกิจ,

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

จิราวัลย์ วรวงศ์. (2550). *การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของ*

เทศบาลตำบลเมืองสรวง อำเภอเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด. การศึกษาค้นคว้าอิสระ

รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชานโยบายสาธารณะ, คณะรัฐศาสตร์,

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

จุฑามาศ ศรีศิริพรพันธ์. (2547). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานองค์การบริหาร*

ส่วนตำบลคลองขุด อำเภอบ้านโพธิ์ จังหวัดฉะเชิงเทรา. ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตร

มหาบัณฑิต, สาขาวิชานโยบายสาธารณะ, วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ, มหาวิทยาลัยบูรพา.

- เจนจิรา สุคำภา. (2547). *ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา*. การศึกษาค้นคว้าอิสระ รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชานโยบายสาธารณะ, คณะรัฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง. (2527). *การระดมประชาชนเพื่อการพัฒนาชนบท*. ในการบริหารงานพัฒนาชนบท, กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- ณัฐจรรยา ตันนารัตน์. (2552). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานตามแผนพัฒนาท้องถิ่นตำบลโพธิ์ชัย อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย*. การศึกษาค้นคว้าอิสระ รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชานโยบายสาธารณะ, คณะรัฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ณัฐพราย ชัยสินคุณานนต์ (2554). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลสามัคคี อำเภอภูเรือ จังหวัดเลย*. การศึกษาค้นคว้าอิสระ รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชานโยบายสาธารณะ, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ติน ปรัชญพฤทธิ์. (2539). *ภาวะผู้นำและการมีส่วนร่วม*. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
- ถวิลวดี บุรีกุล. (2548). *การมีส่วนร่วม: แนวคิด ทฤษฎีและกระบวนการ*. กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า.
- ถวิลวดี บุรีกุล. (2552). *พลวัตการมีส่วนร่วมของประชาชนจากอดีตจนถึงรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550*. กรุงเทพฯ: เอ.พี.กราฟิก ดีไซน์ และการพิมพ์.
- นุศรา พันธรักษ์. (2555). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น: กรณีศึกษาพื้นที่ตำบลคลองจุกกระเซอ อำเภอเมือง จังหวัดยะลา*. งานนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการจัดการทรัพยากรเพื่อความมั่นคง (พนัสนิคม), คณะรัฐศาสตร์ และนิติศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- บุญเทียม จันสุข. (2548). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาลตำบลกมลาไสย อำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์*. การศึกษาค้นคว้าอิสระ รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชานโยบายสาธารณะ, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ปวีณา วีรยางกูร. (2554). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น: กรณีศึกษา*

องค์การบริหารส่วนตำบลอ้อมเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี. วิทยานิพนธ์
รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, คณะรัฐศาสตร์,
บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ปราณี ทองจันทร์. (2550). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน
ของเทศบาลตำบลยางน่อง อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่. การค้นคว้าแบบอิสระ
รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการเมืองการปกครอง, บัณฑิตวิทยาลัย,
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ปาริชาติ วลัยเสถียร, จิตติ มงคลชัยอรัญญา และ โกวิทช์ พวงงาม. (2548). กระบวนการและเทคนิค
การทำงานของนักพัฒนา. กรุงเทพฯ: อุษากการพิมพ์

พระราชบัญญัติ สภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.2537 แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 6)
พุทธศักราช 2552. เข้าถึงได้จาก <http://www.kklocal.net/law.htm>.

พระราชบัญญัติ กำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
พุทธศักราช 2542. เข้าถึงได้จาก <http://www.kklocal.net/law.htm>.

พิศมัย บุญเลิศ. (2548). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาเทศบาลนคร
สมุทรปราการ. ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหาร
ทั่วไป, วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ, มหาวิทยาลัยบูรพา.

พูลสวัสดิ์ นาทองคำ. (2550). การมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการพัฒนาเมืองนำอยู่
เทศบาลตำบลร่องคำ อำเภอร่องคำ จังหวัดกาฬสินธุ์. การศึกษาค้นคว้าอิสระ
รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชานโยบายสาธารณะ, คณะรัฐศาสตร์,
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ไพรัตน์ เตชะรินทร์. (2527). นโยบายและกลวิธีการมีส่วนร่วมของชุมชนในยุทธศาสตร์การพัฒนา
ของประเทศไทยในการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนา. กรุงเทพฯ:
ศักดิ์โสภากการพิมพ์

ภาวิต วัฒนศรี. (2550). การมีส่วนร่วมในการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลของ
ประชาชนตำบลน้ำคอก อำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง. งานนิพนธ์การศึกษา
มหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.

สายยันต์ ภิรมย์กิจ. (2547). บทบาทของเทศบาลตำบลหนองบัวระเหวในการสร้างการมีส่วน
ร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น. รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชา
นโยบายสาธารณะ, คณะรัฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

สิริพัฒน์ ลากิจิตร. (2550). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจมีส่วนร่วมของประชาชนในการ

สนับสนุนการบริหารงาน. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชา
รัฐประศาสนศาสตร์, คณะรัฐศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สมใจ เจริญเมือง. (2555). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นเทศบาลตำบล
ท่าหลวง อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี*. ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต,
สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน, วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ, มหาวิทยาลัย
บูรพา.

สุธี ศรสวรรค์. (2538). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของมุสลิม:
ศึกษาเฉพาะกรณีตำบลคลองตะเคียน อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัด
พระนครศรีอยุธยา*. ปัญหาพิเศษพัฒนบริหารศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาพัฒนาสังคม,
บัณฑิตวิทยาลัย, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

องค์การบริหารส่วนตำบลทรายขาว. (2557). *แผนพัฒนาสามปี พ.ศ. 2557-2559*. เชียงราย: องค์การ
บริหารส่วนตำบลทรายขาว.

อดิสรณ์ ชัดสีใส. (2551). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น
อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่*. การค้นคว้าอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต,
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

อมรรัตน์ ชัยขรรค์เมือง. (2547). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนเทศบาล
ตำบลแหลมฉบัง อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี*. ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตร
มหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารทั่วไป, วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ, มหาวิทยาลัยบูรพา.

อมรรัตน์ ศิริกาญจนวงศ์. (2551). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานเทศบาล
ตำบลบรบือ อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม*. การศึกษาค้นคว้าอิสระ
รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชานโยบายสาธารณะ, คณะรัฐศาสตร์,
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

อรพินท์ สุทธิพันธ์. (2533). *ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร
นกิจกรรมเพื่อเพิ่มพูนรายได้*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชา
ศึกษาศาสตร์เพื่อพัฒนาชุมชน, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

อำนาจ อนันตชัย. (2527). *การระดมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชนบท*. กรุงเทพฯ:
วิคตอรี เพาเวอร์พอยท์.

Cohen, J. M., & Uphoff, N. T. (1977). *Effective behavior in organizations*. New York: Richard D.
Irwin.

Creighton, J. L. (2005). *The public participation hand book: Making better decisions through citizen involvement*. San Francisco: Jossey-bass publishing.

Yamane, T. (1973). *Statistic: An introduction analysis* (2nd ed.). New York: Harper.

ภาคผนวก

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย
เรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหาร
ส่วนตำบลทรายขาว อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี

คำชี้แจง: โปรดตอบแบบสอบถามตามความคิดเห็นที่แท้จริงของท่าน ซึ่งองค์การบริหารส่วนตำบลทรายขาว อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี จะได้นำข้อมูลเหล่านั้น ไปวิเคราะห์ในภาพรวมแล้วนำไปใช้ในการปรับปรุงพัฒนาการพัฒนาท้องถิ่นเพื่อให้ องค์การบริหารส่วนตำบลทรายขาว อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี มีระบบการบริหารจัดการที่ดี แนวทางการพัฒนาท้องถิ่น และสามารถตอบสนองความต้องการของท่านได้มากที่สุด โดยแบบสอบถามแบ่งเป็น 2 ตอนดังนี้
ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของท่าน โปรดเขียนเครื่องหมาย ลงในช่อง ที่ตรงกับความเป็นจริง และ โปรดตอบคำถามทุกข้อเพื่อประโยชน์ในการประมวลผล

1. เพศ

☐ 1) ชาย	☐ 2) หญิง
---------------------------------	----------------------------------

2. อายุ

☐ 1) ต่ำกว่า 20 ปี	☐ 2) 21 ปี-30 ปี
☐ 3) 31 ปี-40 ปี	☐ 4) 41 ปี-50 ปี
☐ 5) 50 ปีขึ้นไป	

3. ระดับการศึกษา

☐ 1) ประถมศึกษาปีที่ 6	☐ 2) มัธยมศึกษาปีที่ 3
☐ 3) มัธยมศึกษาปีที่ 6/ ปวช.	☐ 4) อนุปริญญาหรือเทียบเท่า ปวส.
☐ 5) ปริญญาตรีขึ้นไป	

4. อาชีพ

☐ 1) ข้าราชการ/ พนักงานรัฐวิสาหกิจ	☐ 2) ธุรกิจส่วนตัว
☐ 3) ค้าขาย	☐ 4) รับจ้าง
☐ 5) เกษตรกร	☐ 6) อื่น ๆ ระบุ.....

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายขาว อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี โปรดเขียนเครื่องหมาย ลงในช่องว่างที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านและโปรดตอบคำถามทุกข้อเพื่อประโยชน์ในการประมวลผล

ข้อ	การมีส่วนร่วมของประชาชน	ระดับการมีส่วนร่วม			
		มากที่สุด (4)	มาก (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
1.	ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ท่านได้ร่วมคิดและกำหนดแนวทางการพัฒนา เพื่อแก้ไขและลดปัญหาของท้องถิ่น				
2.	ท่านได้ร่วมในการวางแผนงาน/ โครงการหรือ กิจกรรมต่าง ๆ ในหมู่บ้าน				
3.	ท่านได้ร่วมคัดค้านแผนงาน/ โครงการหรือ กิจกรรมในการพัฒนาท้องถิ่นที่ไม่ตอบสนอง ต่อความต้องการของประชาชน				
4.	ท่านได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจแก้ไขปัญหา ที่เกิดขึ้นในหมู่บ้าน				
5.	ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ ท่านได้ร่วมสนับสนุนงบประมาณส่วนตัวให้กับ อบต.เพื่อพัฒนาท้องถิ่น				
6.	ท่านได้ร่วมสนับสนุนวัสดุ อุปกรณ์ แรงงาน ในการดำเนินงานตามแผนงาน/ โครงการหรือ กิจกรรมของ อบต.ในการพัฒนาท้องถิ่น				
7.	ท่านได้เสียสละเวลาส่วนตัวมาร่วมดำเนิน กิจกรรมเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม				

8.	ท่านได้เข้าร่วมโครงการ/ กิจกรรมที่จัดขึ้นโดย อบต. เช่น งานประเพณี/ การแข่งขันกีฬาหมู่บ้าน				
ข้อ	การมีส่วนร่วมของประชาชน	ระดับการมีส่วนร่วม			
		มากที่สุด (4)	มาก (3)	น้อย (2)	น้อย ที่สุด (1)
9.	ด้านการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ ท่านได้รับความสะดวกจากการพัฒนาท้องถิ่น ด้านสาธารณูปโภค เช่น ถนน ไฟฟ้า ประปา หมู่บ้าน				
10.	ท่านได้รับการฝึกอบรม การส่งเสริม การสนับสนุนและการพัฒนาอาชีพ				
11.	ท่านหรือบุคคลในครอบครัวได้รับการพัฒนา คุณภาพชีวิต เช่น เด็กและเยาวชน สตรี คนชรา และผู้ด้อยโอกาส				
12.	ท่านและบุคคลในครอบครัวได้รับการส่งเสริม การดูแลสุขภาพ การป้องกันและควบคุม โรคติดต่อ				
13.	ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ท่านได้เข้าร่วมเป็นกรรมการตรวจสอบในการ จัดซื้อ/ จัดจ้างของ อบต.				
14.	ท่านได้เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการการตรวจรับงาน โครงการก่อสร้างต่าง ๆ ที่ได้ดำเนินงานตาม แผนพัฒนา				
15.	ท่านได้ร่วมตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณของ อบต. ในการดำเนินงานตามแผน				
16.	ท่านได้ร่วมเสนอข้อบกพร่องจากการดำเนินงาน ให้กับ อบต. ได้รับทราบ				